Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 272 — **Ljubljana, četrtek 20. novembra 1941-XX** — **Cena cent. 70**

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42
Računi pri pošt. ček. zavodu: Ljubljana št. 17.749

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno L. 12.— za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Gravi perdite del nemico a Gondar

Le nostre valorose truppe hanno dappertutto respinto violenti attacchi del nemico dopo strenua difesa e accaniti combattimenti corpo a corpo

Il quartier Generale delle forze armate comunica in data 19 novembre 1941-XX il seguente bollettino di guerra No 535:

L'Aviazione britannica ha compiuto incursioni so Napoli e su Brindisi: nessuna vittima; danni di scarsa importanza.

Sui fronti di Tobruch e di Sollum, le nostre artiglierie hanno svolto intense azioni di fuoco. In combattimenti aerei nel cielo della Cirenaica la nostra caccia ha abbattuto due apparecchi nemici. Un grosso apparecchio inglese é stato costretto ad atterrare nelle nostre linee della caccia tedesca. I sedici componenti l'equipaggio sono stati catturati.

Nello scacchiere di Gondar l'avversario, dopo bombardamenti aerei durati dall'alba al tramonto, ha rinnovato violenti attacchi contro alcune nostre posizioni; dopo strenua difesa e accaniti combattimenti corpo a corpo, le nostre valorose truppe hanno rigettato dappertutto gli attaccanti, che hanno subito gravi perdite e abbandonato sul terreno armi e feriti.

Hude izgube sovražnika pri Gondarju

Italijanske čete so po odločni obrambi in srditih borbah na nož povsod zavrnile silovite sovražne napade

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 19. novembra naslednje vojno poročilo štev. 535:

Britansko letalstvo je izvršilo napade na Neapelj in na Brindisi. Žrtev ni bilo, škoda pa je neznatna.

Na bojiščih pri Tobruku in Solumu živahen ogenj našega topništva. V letalskih borbah nad Cirenaiko so naši lovci sestrelili dve sovražni letali. Nemški lovci so prisilili veliko angleško letalo, da je pristalo v naših bojnih črtah. 16 članov posadke je bilo zajetih.

Na področju pri Gondarju je sovražnik po letalskih bombardiranjih, ki so trajala od zore do mraka, ponovil svoje silovite napade proti nekaterim našim postojankam. Po odločni obrambi in srditih borbah na nož so naše hrabre čete povsod zavrnile napadalce, ki so imeli velike izgube in pustili na terenu orožje in ranjence.

Berlin, 19. nov. s. »Deutsche Allgemeine Zeitung« proslavlja hrabrost italijanskih čet na gondarskem področju v zvezi z novimi uspehi teh čet, ki jih objavlja italijansko uradno poročilo. Italijanski vojaki v Gondarju zaslužijo tem večje občudovanje, ker se bore proti premočnemu sovražniku, čigar čete so z vsem temeljito preskrbljene. Duh, ki preveva italijanske oficirje in vojake v tej neenaki borbi že nekaj mesecev, je duh najboljših italijanskih vojaških tradicij, ki zbuja občudovanje in simpatije vseh tovarišev pod orožjem. Spričo vsega, kar so ti vojaki pokazali doslej, je že danes gotovo, da bo sovražnik, čeprav bi mu uspelo premagati to peščico junakov, zelo drago plačal svoj uspeh.

NOVI NEMŠKI NAPADI NA VZHODU

Nad 10.000 ujetnikov v treh dneh — 171 sovjetskih oklopnih voz uničenih — Velike eksplozije v sevastopoljski luki — Letalski napadi na Moskvo in Petrograd

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 19. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti so v teku novi uspešni napadi. V bojih zadnjih treh dni je bilo ujetih nad 10.000 sovjetskih vojakov ter uničenih 171 oklopnih bojnih voz.

Pri letalskih napadih na sevastopoljsko trdnjavo so nastale v ladjedelnicah in skladiščih razstreliva močne eksplozije. V pristanišču je bila z bombami poškodovana velika tovorna ladja.

Bojna letala so v poslednji noči bombardirala vojaške naprave v Moskvi in Petrogradu, kakor tudi sovražnikove prometne zveze v zaledju srednjega odseka fronte.

Na angleškem otoku je letalsko orožje v noči na 19. novembra obmetavalo z bombami težkega kalibra pristaniške in oskrbovalne obrate predvsem na vzhodni obali.

V času od 9. do 19. novembra je izgubilo sovjetsko letalstvo 232 letal in sicer 122 v bojih v zraku, dočim jih je 44 sestrelilo protiletalsko topništvo. Ostanek je bil uničen na tleh. V istem času je bilo izgubljenih na vzhodni fronti 24 lastnih letal.

Čiščenje ozemlja severno od Kerča

Razmeščanje nemškega topništva ob obali

Z vzhodnega bojišča. 19. nov. u. Po londonskih vesteh naj bi se bilo Rusom posrečilo rešiti mnogo vojakov, ki so jih prepeljali v Novorosijsk. Po istih vesteh so Rusi popolnoma porušili Kerč, da ni ostalo Nemcem prav nič uporabnega. Kakor vedno ob vsakem novem uspehu osnega orožja angleška propaganda tudi to pot laže. Porušenja v mestu je bilo nedvomno precej, v tem pogledu so Rusi samo ostali zvesti svoji nihilistični tradiciji izza začetka vojne. Morda pa so bili to pot nekoliko preveč zaposleni z mislijo na beg ali pa so upali, da se bodo še kak dan upirali, pa zato v Kerču niso vsega porušili. Civilno prebivalstvo je s tem gotovo zadovoljno, saj se že vrača v mesto, nad katerim plapola zastava s kljukastim križem. Kako malo so Rusi uspeli v svojem poskusu prevoza čet iz Kerča, najbolj zgovorno priča število ujetnikov, ki jih je mnogo več, kakor pa jih je bilo zajetih v znameniti bitki pri Tannenbergu.

Takoj po zavzetju Kerča so začele nemške čete razmeščati po obali topništvo, V nekaj dneh bo vsa vzhodna obala krimskega polotoka preprežena s topovi srednjega in velikega kalibra, ki bodo popolnoma obvladovali morsko ožino pri Kerču z nasprotno obalo vred. Azovsko morje je že postalo zaprto morje osi. Svoji usodi ne bodo sedaj mogli ubežati niti branilci Rostova niti oni v Tunujuku. Nemci in Rumuni čistijo sedaj ozemlje severno od Kerča, kjer se še skrivajo tolpe ubežnikov in tako zvani partizani. Te poslednje je zelo težko odkriti, kajti civilno prebivalstvo jih zelo podpira, bodisi iz strahu pred grožnjami bodisi zato, ker se še ni sprijaznilo z mislijo o popolnem propadu boljševiškega režima, navzlic temu pa imajo razčiščevalne operacije povsod uspeh.

Z zmago pri Kerču se borba na Krimu lahko smatra za končano. Le Sevastopolj in kratek pas obale južno od te trdnjave sta še v ruski posesti. A tudi to ne bo dolgo. Nemško letalstvo lahko že sedaj osredotočuje vse svoje napade samo na Sevastopolj, uničujoč tudi kopne sile pri mestu. Oblegani Rusi imajo še nekaj modernih letal, tako zvanih »I. L. 2«, ki so bili nalašč zgrajeni za nižinske polete in ki so obdani z močnimi oklepi. Vsi glavni deli letala so obdani z debelim oklepom in Nemci imenujejo ta letala oklopna letala. Nemški letalci pa so tudi pri teh letalih že ugotovili njihovo Ahilovo peto. (Piccolo.)

Gospodarski pomen osvojenih pokrajin

Berlin, 19. nov. s. Gospodarski sotrudnik lista »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše:

Postopno uničevanje boljševiške vojne sile in zasedanje evropskega vzhodnega prostora, ki se nadaljuje, zavzemata vedno bolj obrise stvarnosti v okviru evropske gospodarske edinosti, ki se je zdela doslej samo utopija. Ob vratih Evrope se razprostira ogromen prostor, ki bo služil za kolonizacijo in investicije vseh presežkov evropske kontinentalne gospodarske delavnosti. Sedaj smo šele na začetku dobe, ki bo pomenila uresničenje teh načrtov, toda že sedaj so upravičene največje nade. Z osvojitvijo vzhodnega prostora se Evropa ne bo le osvobodila odvisnosti od ostalih kontinentov, temveč bo mogla odslej sodelovati pri organizaciji izkoriščanja ogromnih pokrajin, ki so bile doslej izven področja njenega udejstvovanja. Trije činitelji so predvsem pripomogli, da je nova Evropa mogla stopiti v sedanjo stvarnost, skupna vojna evropskih držav proti boljševizmu, angleška blokada ki je prisilila evropske države k večjim naporom, ter končno sovražnost Amerike proti evropskemu kontinentu. Čeprav bosta prva dva činitelja kmalu izginila, utegne ameriško sovraštvo trajati še dalje in bo tako novi položaj koristen vsej Evropi, katere napori bodo morali biti trajni. Naloge, ki čakajo Evropo na vzhodnem prostoru, so ogromne in bodo črpale delavnost Nemčije in vseh ostalih držav kontinenta za dolga desetletja. One pa bodo tudi najboljše jamstvo miru za dolgo dobo. Izvršitev teh nalog bo zahtevala uvedbo novih oblik v gospodarstvu in rešitev vprašanj, ki so doslej predstavljala stalno neznanko, kakor n. pr. vprašanje prevozov, ki je posebno važno, ako hoče Evropa uničiti konkurenco ostalih kontinentov.

Preseljevanje iz južnih okrajev Petrograda

Berlin, 19. nov. s. Petrograjski meščani, ki so v zadnjih dneh pribežali k Nemcem, so izjavili, da je morala vojaška oblast izprazniti nekatere okraje južnega dela mesta, od koder so na desettisoč starcev, žena in otrok prepeljali v druge okraje.

Sovjetska ladja v stockholmskem zalivu

Stockholm, 19. nov. s. Preteklo noč je pristala v tukajšnjem zalivu sovjetska ladja, na kateri je bilo več sovjetskih oficirjev, ki so zbežali z otoka Oesel. Sovjetski oficirji, ki so bili še oblečeni v uniforme, so bili takoj internirani.

Uspešne akcije italijanskih čet

Budimpešta, 19. nov. s. List »Pesti Hirlap« objavlja članek madžarskega generala Suhaya, ki podaja pregled delavnosti italijanskega ekspedicijskega zbora na vzhodnem bojišču. General poudarja predvsem popolno oborožitev in opremo italijanskih čet, ki so od svojega prihoda na vzhodno bojišče dalje sodelovale pri vseh odločilnih bitkah med Bugom in Dnjestrom ter med Dnjestrom in Doncem, boreč se vedno z odločno voljo do zmage. Italijanske čete so premerile neverjetne razdalje, stalno zasledujoč sovražnika, kateremu so zadale hude izgube. Italijanski ekspedicijski zbor, ki je dosegel že več zmag in katerih pomen dokazujeta ogromni vojni plen orožja, streliva, tankov in topništva ter izredno veliko število ujetnikov, se sedaj udeležuje tudi zaključne borbe na južnem bojišču in podaja nove dokaze hrabrosti, s čimer potrjuje vojno sposobnost italijanskega vojaka, ki zna odlično premagati vse težave terena in vremenske neprilike.

Madžarski delež v borbi proti boljševikom

Budimpešta, 19. nov. s. Povratek madžarske konjeniške divizije z bojišča ob Doncu, kjer so jo zamenjali sveži oddelki konjenice, je dal povod za velike manifestacije navdušenja za madžarsko vojsko. Besede, ki jih je hotel osebno spregovoriti regent Horthy v pozdrav vračajočim se vojakom ter z njimi ponovno poudariti trdno vero Madžarske v zmago proti boljševizmu in proti vsem, ki nasprotujejo novemu redu v Evropi, dajejo priliko madžarskim listom, da opozarjajo na pomen madžarske udeležbe v gigantski borbi proti Sovjetski zvezi. Istočasno poudarjajo premočrtno zunanjo politiko madžarske vlade, ki je pod vodstvom regenta Horthyja vedno gojila tesno prijateljstvo in sodelovanje z Italijo in Nemčijo. Točno pred 22 leti in prav v drugi polovici novembra je regent Horthy na čelu svojih čet po uničenju domačih boljševikov prišel v Budimpešto.

Na Črnem morju potopljena madžarska ladja

Budimpešta, 19. nov. s. Na Črnem morju je zadela ob mino madžarska motorna ladja »Uncvar« (1200 ton), ki se je takoj potopila. 12 mož posadke je utonilo.

Angleži zahtevajo vrhovno poveljstvo na Kavkazu

Carigrad, 19. nov. s. General Jahsan Sabis piše v listu »Tasviri« o angleški zahtevi, naj bi se podredile angleškemu vrhovnemu poveljstvu tudi ruske čete na Kavkazu, in pravi, da je ta zahteva zelo kočljiva, kajti dosedanje skušnje ne govore za enotno poveljstvo nikjer, kjer gre za Angleže. Tako opozarja med drugim, da se angleške sile, ki so bile postavljene pod francosko vrhovno poveljstvo, niso izkazale ter so preko Dunkerquea zbežale v Anglijo. Tudi v Grčiji so se Angleži umaknili navzlic drugačnemu mnenju grškega poveljstva.

Borba Finske za neodvisnost

Odgovor na neutemeljene očitke iz Moskve

Helsinki, 19. nov. d. S pristojnega mesta je bil snoči objavljen oster odgovor na nove obdolžitve Sovjetske zveze nasproti Finski v repliki na finsko noto, poslano v Washington. V njej je skušala Moskva prikazati kot neutemeljene argumente, ki jih je Finska navedla v svojem odgovoru Washingtonu, zakaj je njena borba proti boljševizmu nujna. Finski odgovor ugotavlja:

1.) V Moskvi trdijo, da je Finska prejela svojo neodvisnost iz sovjetskih rok. To je laž. Dejstvo je, da je Finska leta 1918 morala najprej izgnati boljševiške čete s svojih tal, preden je mogla doseči svojo neodvisnost.

2.) Po nasilju, ki so ga boljševiki izvršili nad baltiškimi državami, je vsakemu opazovalcu moralo postati jasno, kakšno usodo bi si nakopala Finska, če bi pristala na zahteve sovjetske vlade, postavljene jeseni leta 1939, vendar pa tedaj sovjetsko-finska pogajanja niso bila prekinjena na finsko pobudo, marveč zaradi ponovnega boljševiškega napada na Finsko.

3.) Finske obrambne sile niso podvzele nobene vojaške akcije proti Sovjetski zvezi pred 26. junijem 1940, dasi so se boljševiški napadi na Finsko pričeli že 22. junija 1940 ter so 25. junija dosegli tolikšen obseg, da je bila finska država prisiljena iti v vojno.

4.) Vsi opazovalci, ki so proučevali usodo Finske v zadnjih letih, so morali opaziti, da je postal položaj Finske kot sosede Sovjetske zveze od jeseni leta 1939 dalje tak, da je zahteval od nje neprestano samoobrambo nasproti boljševiškim težnjam po osvajanju, ki jih je Moskva skušala uresničevati včasih z vojaškimi sredstvi, včasih pa s podtalnim rovarjenjem.

Letalski alarm v Helsinkih

Helsinki, 19. nov. s. Snoči sta bila dana v finski prestolnici dva alarma.

Rumunsko odlikovanje maršala Mannerheima

Bukarešta, 19. nov. s. Včerajšnji službeni list je objavil ukaz, s katerim se podeljuje vojaško odlikovanje »Mihaela marljivega« I., II. in III. razreda vrhovnemu poveljniku finskih čet maršalu Mannerheimu zaradi junaštva in spretnosti, s katerima je doslej vodil operacije finske vojske v borbi proti boljševizmu.

Ugoden odmev japonskih odločitev

Japonski narod je strnjen v obrambi interesov Daljnega vzhoda

Rim, 19. nov. s. Italijanska javnost je z velikim zadovoljstvom sprejela resolucijo Tošija Šimata, ki jo je sprejela japonska poslanska zbornica. Ta resolucija izraža premišljenost naroda, ki razmišlja, preden se za kaj odloči, obenem pa tudi ponos naroda, ki je navajen, da sprejme sleherno odločitev, ko spozna, da jo narekujejo najvišji državni in narodni interesi. Medtem ko je Roosevelt le z 18 glasovi večine izzval vojno, je japonski parlament pristal na resolucijo Tošija Šimata soglasno. Štirje poudarki te resolucije so bistvenega pomena: 1. Na Kitajskem ne bo miru, dokler se bodo Zedinjene države in Velika Britanija vmešavale v zadeve vzhodne Azije, ki se jih nič ne tičejo. 2. Severnoameriški merkantilizem odreka Japonski osnovno pravico do organizacije gospodarske varnosti. Po mnenju severnoameriške plutokracije naj bi bila kruh in delo 100 milijonov Japoncev odvisna od volje in interesov newyorških finančnih krogov. 3. Rooseveltov osebni imperializem je osnovno gibalo tragične borbe, ki jo vodijo os na eni ter Anglija, Zedinjene države in Rusija na drugi strani. Azijska modrost je ugotovila, kdo je pravi krivec svetovnega konflikta. 4. Naj bo ljubezen Japonske do miru še tako velika, vendar so potrebne borbe, ki jih narod mora dobojevati, ako hoče živeti v miru in biti spoštovan. Japonski narod je postavljen danes pred eno takšnih borb in je že nabrusil svoj meč.

Nezadovoljiv sovjetski odgovor

Tokio, 19. nov. s. Na vprašanje člana proračunskega odbora parlamenta glede sovjetskega odgovora na japonski protest zaradi polaganja sovjetskih min v japonskih teritorialnih vodah, je japonski zunanji minister admiral Togo izjavil, da je bil moskovski odgovor zavrnjen zaradi nezadostnih razlogov, ki jih navaja. Minister je obrazložil, da so s sovjetske strani odgovorili, da so bile položene mine samo v Vladivostoku, da bi se s tem Rusi zavarovali pred presenečenji italijanskih in nemških pomorskih sil, da pa se na drugi strani ne glede na japonski protest skuša ukreniti vse, da bi se odstranila nevarnost teh min. Na vprašanje, kaj nameravata japonska mornarica in vojska ukreniti spričo položitve sovjetskih min v japonskih teritorialnih vodah, je admiral Togo odgovoril, da je vojska pripravljena za vsak primer, mornariški minister Šimada pa je dodal, da je brodovje že izvršilo vse priprave in da je pripravljeno na sleherno spremembo položaja.

Pogajanja v Washingtonu

Washington, 19. nov. s. Včeraj je imel Cordel Hull v državnem tajništvu za zunanje zadeve drugi razgovor z japonskimi diplomati. Kurusu je prišel v zunanje ministrstvo v spremstvu veleposlanika Nomure, ki je pred vstopom v Hullov kabinet izjavil novinarjem: Zakaj so listi tako pesimistični. Mi mnogo upamo. Vi Američani ste prežeti vojnega duha, ker mislite na vojno. Kurusu pa je samo pripomnil: Imeli smo pomorske počitnice. Zakaj ne bi imeli še žurnalističnih počitnic.

Washington, 19. nov. s. List »New York Daily News« piše o japonsko-ameriških odnosih in vprašuje, zakaj bi morala med Zedinjenimi državami in Japonsko izbruhniti vojna? Ni Američana, ki ima nekoliko dobrega smisla, ki bi hotel ta konflikt na obeh oceanih. Neizogibnost japonsko-ameriškega spopada, kakor ga je prikazal mornariški minister Knox, je samo nujna posledica podpore, ki jo hoče zvezna vlada nuditi britanskim imperialnim interesom na Daljnem vzhodu. Vse to pa je nespametno in v nasprotju z interesi Zedinjenih držav, ki so že storile preveč, da bi pomagale Angliji. Nihče pa ne more zahtevati od njih, da bi intervenirale samo zato, da bi zaščitile interese Velike Britanije v svetu.

Huda železniška nesreča v Tokiju

Berlin, 19. nov. d. Kakor doznava nemški poročevalski urad iz Tokija, sta v nekem predmestju japonske prestolnice trčila skupaj dva vlaka. Po doslej znanih podatkih je bilo pri nesreči 20 ljudi ubitih, večje število pa ranjenih.

Arabci v borbi proti Angležem

Budimpešta, 19. nov. s. Bivši propagandni minister v iraški vladi Rašid Ali Abas Huli, ki je zbežal pred Angleži in se sedaj zatekel v Budimpešto, je zastopnikom tiska podal nekaj izjav. Arabci, je dejal, hočemo združiti Irak, Palestino, Sirijo in Transjordanijo. Z vsemi sredstvi in z vsemi močmi se borimo proti Angležem, ki so nam vedno nasprotovali in niso hoteli pristati na neodvisnost arabskega sveta, ker ne bi ustrezala njihovim egoističnim naklepom, toda zaman pošiljajo naše najboljše može v koncentracijska mesta in zaman skuša njihova policija udušiti upore. Eno je gotovo: Arabski svet noče nič več slišati o angleški nadvladi in hoče enkrat za vselej napraviti konec. Upori se nadaljujejo in se bodo ponavljali, dokler ne bo poslednji Anglež pregnan iz naše dežele. Arabska revolucija je na pohodu in nič ne bo moglo več ustaviti njenega triumfa. Ves arabski svet trdno veruje v zmago velesil osi. Angleži bodo kakor vse dosedanje izgubili tudi bitko ob vratih Indije. To bo zgodovinski datum za ves arabski svet.

Povratek Italijanov in in Nemcev iz Afganistana

Ankara, 19. nov. d. Kakor poročajo iz Bagdada, je tjakaj dospelo 120 članov italijanske in nemške kolonije iz Afganistana. Izseljenci so prispeli v Bagdad preko luke Basre. Italijani in Nemci bodo odpotovali iz Bagdada bržkone 19. novembra po železnici najprej v Turčijo, odkoder bodo odpremljeni v domovino. Dne 20. ali 21. novembra bodo iz Afganistana izgnani italijanski in nemški državljani dospeli na turško-sirsko mejo, kjer jih bo sprejel nemški vicekonzul v Aleksandretti.

Zastopniki nemškega tiska v Ankari

Carigrad, 19. nov. s. Semkaj je prispelo poslanstvo nemškega tiska pod vodstvom generalnega direktorja nemškega tiska v nemškem zunanjem ministrstvu dr. Schmidta. Odposlanstvo je iz Carigrada že odpotovalo v Ankaro, kjer ga je sprejel generalni direktor tiskovnega urada turške vlade Selim Sarte z ostalimi predstavniki turškega tiska. Sprejema se je udeležil tudi zastopnik nemškega poslanika.

Letalski boji na zapadu

Berlin, 19. nov. d. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so preteklo noč nemška borbena letala z uspehom nadaljevala svoje napadalne akcije na Veliko Britanijo. Glavni cilj napadov je bila luka v Lowestoftu, razen tega pa so nemška letala bombardirala tudi še razne vojaške objekte v jugovzhodni Angliji.

Žalovanje za generalom Udetom v Nemčiji

Berlin, 19. nov. s. V berlinskih krogih je vest o nesreči, katere žrtev je postal general Udet med preizkušanjem nekega novega orožja, napravila globok vtis. Pokojni Udet je bil znan v letalskih krogih vsega sveta in zlasti priljubljen v nemških vojaških krogih zaradi svojega znanega in priznanega junaštva. Izkazal se je v svoji gorečnosti v neštetih vojnih akcijah kakor tudi v najtežjih mednarodnih športnih letalskih prireditvah. Vsi listi objavljajo življenjepis pokojnika ter Hitlerjevo odločitev, da bo general Udet pokopan na državne stroške. Doznava se, da se je italijanski veleposlanik Dino Alfieri, ki ga je na pokojnega generala vezalo osebno prijateljstvo, čim je zvedel za njegovo smrt, takoj podal v letalsko ministrstvo, da izrazi svoje sožalje.

Alcala Zamora v Mehiki

Mexico, 19. nov. d. V mehiško luko Veracruz je dospel portugalski parnik »Quanza«, s katerim je dopotoval v Mehiko svoječasni predsednik Španije Alcala Zamora skupaj s 140 španskimi begunci.

Vojna na morju

Berlin, 19. nov. s. Listi še vedno pišejo o potopitvi angleške nosilke letal »Ark Royal«. Ta uspeh vojnega brodovja osi je svetu pokazal, da nemške podmornice operirajo tudi v zapadnem Sredozemlju. Za premikanje svojega vojnega brodovja v Sredozemlju razpolaga Anglija samo še z dvema oporiščema, Aleksandrijo v Egiptu in Gibraltarjem, v prostoru med obema pa nujno potrebujejo letalska oporišča. Izguba »Ark Royala« je spričo tega za Veliko Britanijo ogromna. Delovanje te matične ladje za letala, ki je pripadala k eskadri v Gibraltarju se ni omejevalo samo na Sredozemlje, temveč se je razširjalo tudi na srednji del Atlantika. Angleška mornarica ima sedaj le še malo takšnih ladij.

New York, 19. nov. s. Norveški parnik »Thodo Fageum«, ki vrši službo na račun Anglije, se je potopil v južni Afriki pri East Londonu.

V tukajšnjih mornariških krogih so nadalje ugotovili identiteto nadaljnjih 7 parnikov izmed 15, ki so bili potopljeni pretekle mesece v konvojih. Gre za norveške parnike v službi Anglije »Iri« (1583 ton), »Ervithen« (6500 ton) in »Evita« (petrolejska ladja 6400 ton). Razen tega so ugotovili, da so bile potopljene angleška ladja »Peterson« (5221 ton) in danska »Borsnalen« (3177 ton), bivša grška »Ebros« (5283 ton) ter panamska petrolejska ladja Teadle (9552 ton), ki je bila v službi Zedinjenih držav. Doslej so bila v celoti ugotovljena imena 10 potopljenih ladij.

Protesti proti Rooseveltovi samovoljnosti

Sprememba nevtralnostnega zakona dovoljuje samo oborožitev trgovskih ladij in nobene druge vojne aktivnosti

Washington, 19. nov. s. Senator Wheeler obtožuje Roosevelta, da krši najbolj osnovne mednarodne pravice in napoveduje agresivno delovanje ameriške vojne mornarice na Atlantiku, kjer se ameriško vojno brodovje skupno borí z britanskim, spremljajoč ameriške ladje. Senator poudarja, da se spremembe nevtralnostnega zakona, ki so bile odobrene, omejujejo samo na oborožitev trgovskih ladij ter na njihovo plovbo v vojnem področju, ne dopuščajo pa nobene druge aktivnosti, ki jih je odredil Roosevelt.

New York, 19. nov. d. Kakor poročajo iz Washingtona, je proračunski pododbor ameriške reprezentančne zbornice objavil, da mu je bilo s pristojnega mesta zagotovljeno, da 6.6 milijarde dolarjev dodatnih vojnih kreditov, ki jih je zahteval Roosevelt, nikakor ne pomeni, da nameravajo Zedinjene države osnovati novo ekspedicijsko armado. Šef ameriškega generalnega štaba Marshall je pred odborom izjavil, da ni v načrtu nobeno naknadno izdatno povečanje ameriške vojske. Pripomnil je, da bodo 437 milijonov dolarjev novega kredita uporabili za izgradnjo vojaških oporišč, potrebnih, da bi se letalstvo ameriške vojske povečalo od 54 na 84 edinic. To bi pomenilo povečanje osebja ameriškega armadnega letalstva na 150.000 mož. Če bo kongres odobril od Roosevelta zahtevanih naknadnih 6.6 milijarde dolarjev vojnih kreditov, bodo ameriški izdatki za oborožitev kakor tudi izdatki za izvajanje zakona o najemanju in posojilih narasli od pomladi l. 1940 dalje na celih 66 milijard dolarjev.

Zavrnjen predlog

Washington, 19. nov. s. Po ostri razpravi je poslanska zbornica s 167 glasovi proti 141 glasovom zavrnila osnutek zakona za pooblastila vladi, da bi smela brez sodnega postopka internirati politično sumljive inozemce.

Stavkovno gibanje v ameriških premogovnikih

Madrid, 19. nov. d. Iz New Yorka poročajo: Podpredsednik rudarske strokovne organizacije v zapadni Virginiji William Blizzard je napovedal, da bodo v teku 24 ur zaprti vsi premogovniki v zapadni Virginiji, če rudarji ne bodo prenehali stavkati iz simpatij do rudarjev, ki so pričeli stavkati v premogovnikih, ki so last ameriških jeklarn. V mestu Charlstonu je podpredsednik Blizzard snoči napovedal zatvoritev premogovnikov, če ne bo mogoče naraščajočega stavkovnega pokreta drugače zajeziti. V primeru, da bi se Blizzardove napovedi izpolnile, bi prenehalo obratovati 5500 rudnikov in bi ostalo brez dela 150.000 rudarjev.

Madrid, 19. nov. d. Iz New Yorka poročajo: V zvezi s stavkami v premogovnikih pri Earyju v državi Westvirginia je prišlo do nemirov. V Eary je odšel policijski komisar, polkovnik Bosworth, ki je dirigiral tjakaj tudi 175 policistov za vzdrževanje reda. V torek je prišlo med stavkujočimi in nestavkujočimi rudarji v Earyju do spopadov in sta bila dva rudarja ranjena.

Zastarelost ameriškega trgovskega brodovja

Madrid, 19 nov. d. Iz New Yorka poročajo: Čeprav so Zedinjene države podvojile gradnjo novih trgovskih ladij, je vendar ameriško trgovsko brodovje danes bolj zastarelo, kakor je bilo pred letom dni. To dejstvo je razvidno iz poročila ameriškega mornariškega urada objavljenega v »Journal of Commerce«, po katerem je imelo ameriško trgovsko brodovje 1. oktobra 1123 ladij, katerih vsaka ima nad 2000 ton s povprečno starostjo 19.7 leta. Istega dne je imelo ameriško trgovsko brodovje 1218 nadaljnjih trgovskih ladij s povprečno starostjo 19.6 leta. Ker predstavlja doba 20 let nekakšno povprečno uporabnostno dobo za trgovske parnike, se lahko trdi, da se ameriško trgovsko brodovje že bliža svoji skrajni starostni meji.

Ameriška odškodnina za pomoč Angliji

Stockholm, 19. nov. s. List »Alehanda« piše, da je v pogajanjih med Washingtonom in Londonom za dosego dokončnega dogovora o ameriški pomoči Veliki Britaniji ameriška vlada zahtevala, naj Anglija ukine vse omejitve mednarodne trgovine in naj vsem narodom, ki niso z njo v sovražnosti, dovoli svoboden dostop do surovin, ki jih nadzira. Sklenitev takšnega dogovora pa je zelo težavna in v ameriških krogih ne pričakujejo, da bi bil dogovor podpisan pred dvema mesecema. Verjetno je, da bo ameriška zahteva imela za posledico, da bo morala Velika Britanija plačati ameriško pomoč s tem, da se bo popolnoma odpovedala izkoriščanju virov surovin in svojim vojaškim oporiščem.

Vse za propagando

Ameriška križarka je zaplenila „osni" parnik, ki je plul pod ameriško zastavo

Berlin, 19. nov. u. Vsi največji zvočniki propagande so bili angažirani, da bi oznanili svetu novo nezaslišano kršitev mednarodnega prava. Neka ameriška križarka je 6. novembra, kakor pravi komunike ameriškega mornariškega ministra, v ekvatorialnih vodah ustavila in zaplenila ladjo, ki naj bi bila pripadala osi, a je plula pod ameriško zastavo. Posadka vojne ladje je preprečila poskus, da bi mornarji zaplenjene ladje sami potopili svoj parnik. Komunike je izzval seveda celo vrsto domnev in hipotez, ki so bile ena bolj fantastična in nesmiselna od druge, ter celo verigo tendenčnih in sovražnih komentarjev. Lahko si je misliti, da so o tem vprašanju govorili tudi na zadnji konferenci zunanjega tiska. Predvsem je šlo zastopnikom zvezdnate republike za to, da izzove kakšno nemško pojasnilo.

Na odgovor res ni bilo treba čakati. »Nekje na Atlantskem oceanu,« je izjavil ironično visok zastopnik nemškega zunanjega ministrstva, »naj bi se bil pripetil naravnost senzacionalen dogodek. Obžalujem, da ne moremo dati nikakih podatkov o tem, ker ničesar ne vemo, v splošnem pa vendar lahko napravimo nekaj pripomb. Že nekaj časa velja skoraj železna navada, da se iz razlogov, ki jih ni mogoče izdati, na ladjah razvijajo zastave drugih držav. Prav Severni Američani imajo že stare izkušnje v tej stvari in vedo, da so bile barve Paname za tako početje najbolj priljubljene in sicer do zadnjih dni, dokler še ni bila dovoljena oborožitev njihovih lastnih trgovskih ladij. Vse dotlej je bila skoraj izključno ladjam Zedinjenih držav pod panamsko zastavo rezervirana čast, da tvegajo plovbo po blokiranem morskem področju. To naravno ni bila nikaka jasna prekršitev mednarodnih odredb, kajti »Quod licet Iovi, non licet bovi«. Američani imajo z omenjenim dogodkom le ta namen, da sprožijo novo kampanjo, ki naj omogoči uresničenje kakega novega Rooseveltovega načrta.« (Piccolo.)

Spremembe v vodstvu angleške vojske

Stockholm, 19. nov. d. Snoči je bila v Londonu uradno objavljena odpustitev večjega števila visokih angleških uradnikov z utemeljitvijo, da so dosegli zadostno starost. Med odpuščenimi visokimi oficirji je tudi šef generalnega štaba britanskih imperialnih čet general sir John Dill. Za njegovega naslednika je bil imenovan sir Alan Brooke, dosedanji vrhovni poveljnik britanskih čet v Anglíji. Tudi namestnik šefa generalnega štaba britanskih imperialnih čet sir Henry Pownall je bil odstavljen in bo zasedel njegovo mesto general Nye. Generala sira Alana Brookeja bo zamenjal general D. C. T. Paget, vrhovni poveljnik britanskih čet na Srednjem vzhodu, dočim bo generalu Pagetu na jugovzhodu sledil general B. L. Montgomery.

General Dill je podal glede teh sprememb izjavo, v kateri trdi, da je bila zmerom njegova skrb, da bi se mladim ljudem dala možnost napraviti kariero v britanski vojski. Pripomnil je, »da je to mogoče edinole, ako stari ljudje izginejo«.

Stavke v angleških ladjedelnicah

Stockholm, 19. nov. d. Po informacijah, ki so davi dospele iz Londona, namerava 100.000 delavcev, zaposlenih v ladjedelnicah distrikta Clyde, vprizarjati v bodoče vsak dan polurne stavke za podkrepitev svojih zahtev po zvišanju mezd. Stavke so se pričele že z današnjim dnem.

Zasedanje italijansko-hrvatske komisije

Reka, 19. nov. s. Pod predsedstvom grofa Volpija je 15. in 16. t. m. zasedala tu stalna italijansko-hrvatska komisija, ki je razpravljala o vseh vprašanjih, spadajočih v njeno pristojnost.

Na švedskem odkrita sabotažna zarota

Stockholm, 19. nov. s. Preiskava, ki jo je izvršila stockholmska policija po odkritju sabotažnih dejanj v Hammermyju proti neki smodnišnici, je odkrila, da so bili švedski sabotažniki povezani z neko skupino norveških sabotažnikov, ki je razpredla svoje delovanje zelo na široko. Izvršene so bile nove aretacije.

Izločitev Židov iz francoskega gospodarstva

Vichy, 19. nov. d. Kakor je bilo davi objavljeno s poučene strani v Vichyju, bo v kratkem objavljen uradni odlok, s katerim bo v bodoče Židom prepovedano sodelovanje v francoskih gospodarskih podjetjih in njihov vpis v francoski trgovinski register. Odlok bo dodatni ukrep k že veljavnemu tako imenovanemu »francoskemu židovskemu statutu« ki določa položaj židovskega elementa v francoskem javnem življenju. V političnih krogih v Vichyju smatrajo, da bo ta odlok najvažnejša odločitev francoske vlade, kar jih je bilo sklenjenih doslej proti moči židovskega kapitala. Prepoved sodelovanja Židov v francoskih gospodarskih podjetjih bo imela posebno daljnosežne posledice v nezasedenem delu Francije. Večina velikih židovskih trgovskih podjetij in bank se je namreč izselila iz Pariza v nezasedeno Francijo, čim so v Parizu okupacijske oblasti energično nastopile proti Židom.

General Weygand pri Petainu in Darlanu

Vichy, 19. nov. d. General Weygand je imel včeraj nove razgovore z maršalom Petainom. Bil je tudi pri admiralu Darlanu. Zvečer je bil general Weygand povabljen na večerjo k maršalu Petainu. Weygandov službeni obisk v Vichyju je zaključen in se pričakuje, da se bo francoski delegat za severno Afriko nemudoma vrnil na svoje službeno mesto v Alžir.

Škofje v Indokini maršalu Petainu

Vichy, 19. nov. d. Na pobudo francoskega generalnega guvernerja v Indokini Decouxa je 17 škofov Francoske Indokine, ki so zborovali v prestolnici anamske pokrajine, poslalo maršalu Petainu naslednjo poslanico:

»17 škofov Indokine zagotavlja državnemu šefu svojo neomajno lojalnost in aktivno sodelovanje pri obnovi tega dela francoskega imperija.«

Priznanje Marconiju

Rim, 19. nov. s. Zakonodajni odbor senata za narodno vzgojo in ljudsko kulturo je na svoji včerajšnji seji pod predsedstvom senatorja Belluzza in ob navzočnosti državnega podtajnika za narodno vzgojo proučil osnutek zakona, ki daje letno dosmrtno rento Guglielmu Marconiju. Osnutek zakona je bil sprejet.

Zastopniki GILL-a pri Visokem Komisarju

Ljubljana, 18. novembra

Eksc. Grazioli, zvezni poveljnik italijanske liktorske mladine v Ljubljani, je danes sprejel funkcionarje zveznega poveljstva GILL-a, ki jih je predstavil zvezni podpoveljnik Cassani. Visoki komisar je prisotne prisrčno pozdravil ter jim dal točne smernice za delo v raznih sektorjih porajajoče se organizacije.

Iz bolgarskega sobranja

Sofija, 19. nov. s. Sobranje se je sestalo, da nadaljuje razpravo o vladni politiki. Govoril je bivši predsednik vlade Aleksander Cankov, ki spada med najbolj znane bolgarske državnike in politike. Govornik je poudaril med drugim, da bo sedanja vojna povzročila bistvene spremembe v političnem in gospodarskem sestavu vsega sveta in da se Anglija ne bori za noben ideal temveč samo za to, da bi vsiljevala svoje egoistične interese drugim državam, nasprotno pa se Italija in Nemčija borita za ideale, ki so jih prostovoljno prevzeli vsi drugi narodi. Bolgarski narod goji največje spoštovanje za veliki italijanski narod, ki je dal tako velike duhovne dobrine svetu. Storiti moramo vse, da si pri[illegible] e talijanskega naroda, ter se izogibati, da bi imeli z italijanskimi nasprotujoče si interese, kajti z Italijo nas veže skupna usoda. Govornik je nato še poudaril čustva bolgarskega naroda napram Albaniji, Hrvatski in Slovaški, ki so si pridobile svojo neodvisnost, ter je zatrjeval, da nobeno teritorijalno vprašanje ne razdvaja Bolgarije in Turčije, s katero hoče bolgarski narod živeti v popolni skladnosti.

Za danes so n[illegible]edane tudi izjave predsednika vlade Filova.

Smrtni obsodbi sabotažnikov v Bolgariji

Sofija, 19. nov. s. Vojaško sodišče v Ruščuku je obsodilo na smrt z obešenjem Žida, ki je bil obdolžen, da je zažgal petrolejska skladišča in umoril nemškega vojaka. Enaka kazen je bila izvršena proti nekemu bolgarskemu uporniku, ki je obdolžen sabotažnih dejanj na železniški progi Ruščuk—Varna. Dve osebi, ki sta bili obdolženi, da sta skrivali omenjena zločinca, sta bili obsojeni vsaka na 15 let strogega zapora.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 20. nov.: Dva bregova. Red Četrtek. Začetek ob 17.30.

Petek, 21. novembra, Bog z vami, mlada leta! Red Premierski. Začetek ob 17.30.

Sobota, 22. nov.: Predstava za Dopolavoro. Začetek ob 14.30.

Sobota, 22. nov.: Dom. Red B. Začetek ob 17.30.

Nedelja, 23. nov.: Mali lord. Mladinska predstava. Izven. Globoko znižane cene. Začetek ob 14.30. Nocoj bomo improvizirali. Izven. Znižane cene. Začetek ob 17.30.

V drami iz beraškega življenja z naslovom »Dva bregova« je predočil slovenski dramatik Leskovec dramatski konflikt dekleta, ki hrepeni na »drugi breg« v boljši socialni razred. Igra, ki pokaže svojevrstno okolje in zakone beraške srenje, vsebuje zanimive človeške tipe. Globoko dojmljivo podani igralski liki so vredni največje pozornosti.

Ančka Levarjeva bo nastopila prvič v letošnji sezoni v veseloigri Camasia in Oxilia »Bog z vami, mlada leta!«. To ljubeznivo in srčkano delce je imelo že v lanski sezoni presenetljiv uspeh in je občinstvu zaradi svoje vedrosti, humorja, prisrčnosti in čustvenosti močno ugajalo. Vsebinsko prikazuje življenje v študentovskem stanovanju, kjer živi mlad študent in kjer se shajajo njegovi prijatelji in prijateljice. Ljubezenska zgodba med njim in hčerko njegove gospodinje ter konflikt zaradi skrivnostne neznanke tvorijo glavno dejanje. Igrali bodo: glavno moško vlogo Kralj, glavno žensko vlogo Levarjeva, nadalje Danilova, Raztresen, Gale, Tiran, Drenovec, Gregorin, Rakarjeva, Gabrijelčičeva, Slavčeva, P. Juvanova; režiser prof. Šest.

Prvič v letošnji sezoni bodo ponovili v nedeljo ob 14.30 ljubko mladinsko igro Burnetove »Mali lord« s Simčičevo v glavni vlogi. Delo ni primerno samo za mladino, temveč tudi za odraslo občinstvo ter osvaja z vzgojnostjo vsebine. Opozarjamo na globoko znižane cene.

OPERA

Četrtek, 20. nov: Rigoletto. Red A. Začetek ob 17.

Petek, 21. nov.: Netopir. Dijaška predstava. Globoko znižane cene. Začetek ob 16.

Sobota, 22. nov.: Madame Butterfly. Premiera. Red Premierski. Začetek ob 17.30.

Nedelja, 23. nov.: Princeska in zmaj. Mladinska predstava. Globoko znižane cene. Začetek ob 10.30.

Letošnja uprizoritev Verdijeve opere »Rigoletto« je dosegla po zaslugi nosilcev glavnih partij kakor ostalih sodelujočih, orkestra in zbora, velik uspeh. Ribičeva v glavni ženski partiji Gilde in Primožič kot Rigoletto žanjeta ponovne aplavze med dejanji. Muzikalno in igralsko dognano podana opera je našla zadovoljno občinstvo. Razen navedenih sodelujejo: Manoševski v glavni tenorski partiji, Španova kot Madalena, Lupša, Pugelj, Poličeva, Stritarjeva, Sladoljev, Dolničar in Kos. Dirigent Žebre. Režiser Primožič. Koreograf ing. Golovin.

Dijaška predstava Straussove operete »Netopir« bo v petek ob 16. po globoko znižanih cenah. Melodiozna, dovtipna in slikovita opereta je imela v lanski in letošnji sezoni velik uspeh.

Letošnja uprizoritev Puccinijeve opere »Madame Butterfly« bo v soboto 22. t. m. Delo bo na novo zrežiral C. Debevec. Dirigiral bo N. Štritof, čigar odlični prevod te opere nam je že znan. Naslovno partijo bo pela letos prvič Heybalova. Inscenacija bo ista, ki jo je imela Rimska Kraljeva opera na svojem gostovanju v Ljubljani.

Gospodarstvo

Predpisi o legitimiranju kupcev pri prodaji tekstilij, mila, strojev in kovinskih predmetov

Kakor smo včeraj poročali je Visoki komisariat izdal nadaljnja navodila za racionirano prodajo tekstilnih izdelkov, oblačilnih predmetov in obutve, iz katerih sledi, da morajo tvrdke, ki prodaja to tekstilno blago, oblačilne predmete in obutev, vpisati v register (vpisnik) po naredbi štev. 123 z dne 9. oktobra tudi prodaje, ki se izvrše na podlagi osebne oblačilne izkaznice ali na podlagi bonov, in sicer tudi tedaj, če znaša skupni znesek nabave manj kakor 20 lir.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je še pred zaporo prodaje oblačilnih predmetov in obutve izdal omenjeno naredbo štev. 123., po kateri se smejo oblačilni predmeti, tkanine vseh vrst, obutev in usnjeni ter kožni izdelki, mila in snažilna sredstva, starinske umetnine ter stroji in kovinski predmeti prodajati potrošnikom samo, **če pokažejo osebno izkaznico**, ki jo izdajajo pristojna oblastva (začasno nadomestujejo osebno izkaznico izkaznica NFS, železniška legitimacija, legitimacija državnih civilnih in vojaških uradnikov, pokoninska knjižica, legitimacijska knjižica častnikov na razpoloženju, izkaznica miličnega poveljstva, izkaznica rezervnih častnikov, orožni list, šoferska izkaznica, potni list italijanskih državljanov za potovanje v inozemstvo, potna dovolila Questur, izdana italijanskim državljanom in državljanom iz Ljubljanske pokrajine, poslovna knjižica, živilska nakaznica ter začasno osebna izkaznica izdana od občin).

Prodajalec mora po tej naredbi vpisati v posebni vpisnik imenske podatke in naslov kupca, vrsto kakovosti in prodajno ceno blaga, ki ga proda stranki, dan nabave in številko osebne legitimacije ali drugega začasno pripuščenega izkaza o istovetnosti.

Trgovci, ki prodajajo tekstilno blago, oblačilne vredmete in obutev, morajo torej **pri prodaji blaga na oblačilne izkaznice v vsakem primeru zahtevati predložitev legitimacije in vpisati prodajo v vpisnik, tudi če znaša skupni znesek nabave manj kakor 20 lir. Pri prodaji blaga, ki ni vezano na oblačilno izkaznico pa sta potrebna predložitev legitimacije in vpis predmetov v vpisnik le tedaj, če gre za nabave v vrednosti preko 20 lir.**

Ker naredba Visokega komisarja štev. 123. z dne 9. oktobra po uvedbi oblačilnih izkaznic ni bila ukinjena, veljajo še nadalje predpisi te naredbe, po kateri se smejo **mila in snažilna sredstva, starinske umetnine, stroji in kovinski predmeti v skupni vrednosti preko 20 lir prodajati potrošnikom samo, če pokažejo osebno legitimacijo in je treba tako prodajo vpisati v vpisnik.** Gornje določbe veljajo tako za prodajalce na drobno kakor tudi za proizvajalce in grosiste, če blago prodajo neposredno porabnikom. Opozarjamo še, da se kršitve določb naredbe štev. 123. kaznujejo v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do 6 mesecev.

Posvetovalni odbor pri podružnici Banca d'Italia

Po odločitvi vrhovnega upravnega odbora zavoda Banca d'Italia je bila agencija tega zavoda v Ljubljani pretvorjena v podružnico. Zato je bilo treba, kakor v drugih pokrajinah, postaviti podružnici sosvet. Za člane sosveta so bili imenovani predsednik Zbornice za trgovino in industrijo, predsednik Zveze industrijcev in predsednik ljubljanskega Združenja trgovcev.

V ponedeljek je Visoki komisar v navzočnosti ravnatelja podružnice zavoda Banca d'Italia sprejel v vladni palači člane sosveta g. Karla Čeča, Avgusta Praprotnika in Viktorja Medena. Visoki komisar je pri tej priliki povdaril važnost kočljive naloge, ki je bila članom sosveta naložena v interesu gospodarstva pokrajine in zavoda samega. Navzoči so se zahvalili za častno imenovanje ter so zagotovili Ekscelenci Grazioliju svojo lojalno in popolno sodelovanje pri izvrševanju novih nalog, ki so jim bile poverjene.

Sodelovanje kupujočega občinstva pri kontroli cen

V nedeljski številki smo na tem mestu objavili poziv občinstvu, naj sodeluje z oblastvi pri kontroli cen, naj bo disciplinirano in naj sámo ne nudi višjih cen, kakor so predpisane. V tej zvezi so zanimiva izvajanja, ki jih je o vprašanju sodelovanja kupujočega občinstva pri kontroli cen objavila »Kölnische Zeitung«, ki pravi med drugim naslednje:

Včasih pride kupec v položaj, da je glede cene določenega predmeta vznejevoljen in da prav zaradi pretirane cene blaga ne kupi. Pri tem pride sam do spoznanja, da bi bilo treba prodajalca prav za prav naznaniti. Do prijave pa ponavadi ne pride. Sicer je tudi v interesu borbe proti pretiranim cenam, če kupec blaga po pretirani ceni ne kupi, toda vsi ne delajo tako. Pred dnevi je nemški državni gospodarski minister opozoril javnost na ukrepe, ki jih je izdal, da se nesorazmerje med količino denarnega obtoka na eni strani in zmanjšano količino potrošnih dobrin na drugi strani uredi, da ne nastopi škoda v splošno, Vendar ostane še znaten del nakupov nekontroliran. Tu pa je stvar kupca, da sodeluje pri kontroli. Sam mora paziti, da se blokirane cene ne prekoračijo. Praksa žal kaže, da vsi kupci niso disciplinirani in da mnogi kupijo blago po pretiranih cenah. Res je, da je pri gotovih vrstah blaga težko kontrolirati, ali cena ni višja, kakor je bila na dan, ko so bile blokirane cene, kajti od tega termina je že poteklo dalj časa. Tudi so bile za določene vrste blaga spričo podražitve surovin oblastveno priznane višje cene. Lažja je kontrola pri najvažnejših življenjskih potrebščinah, pri tako imenovanem standardnem blagu.

Pogosto se tudi zgodi, da je cena sicer nespremenjena in v skladu s predpisi in vendar je pretirana, kjer je kakovost blaga poslabšana. To vse otežkoča kontrolo, ki jo vrhu tega ovira okolnost, da je vedno več proste kupne moči. Z racioniranjem in potrošnimi omejitvami je zmanjšan konzum določenih vrst blaga, zato pa je tem težje kontrolirati cene pri blagu, ki se še prosto prodaja in po katerem je povpraševanje vedno večje. Pred dnevi je nemški komisar za cene dal podrejenim uradom navodila, naj z najstrožjimi kaznimi nastopajo proti kršiteljem predpisov, zlasti v trgovini s perutnino. Treba je strogo kaznovati ne samo prodajalca, ki zahteva višjo ceno, temveč tudi kupca, ki plača to višjo ceno v nasprotju z občními interesi. Zato morajo biti kupci sami dovolj kritični in disciplinirani, četudi imajo za nakup dovolj sredstev.

Gospodarske vesti

= **Povečana italijanska proizvodnja bombaža.** V včerajšnji številki smo navedli podatke o narasli proizodnji bombaža na Balkanu. Tako se je leta 1939. povečala površina bombažnih kultur v Grčiji na 76.900 hektarjev, v Bolgariji na 47.500 hektarjev in v Rumuniji na 7.000 hektarjev. Še v večjem obsegu pa je v zadnjih letih narasla proizodnja bombaža v Italiji. Leta 1935. je znašala v Italiji površina bombažnih kultur šele 3.000 hektarjev, leta 1939. pa že 40.500 hektarjev. Sedaj pa cenijo površino bombažnih kultur že na 100 tisoč hektarjev. Tako, da je Italija v proizvodnji bombaža že nadkrilila Turčijo, kjer je površina dosegla šele 60.000 hektarjev.

= **Zamenjava poslednjih dinarskih novčanic na Hrvatskem.** Pred kratkim smo poročali, da je Hrvatska državna banka dala v promet nove bankovce po 500, 50 in 10 kun in da bo v kratkem določen rok za zamenjavo bankovcev po 20 in 10 dinarjev, katerih sprejemanje je v prometu že nekaj tednov omejeno. Z najnovejšo objavo Hrvatskega zakladnega urada bodo bankovci po 20 in 10 dinarjev izgubili 29. novembra značaj plačilnega sredstva na vsem področju Hrvatske in bo od tega dne prepovedano vsako vplačilo v teh bankovcih. Rok za zamenjavo bankovcev po 20 in 10 dinarjev je določen za čas od 17. do 29. novembra. Bankovce bodo zamenjavali poleg Hrvatske državne banke tudi vsi davčni uradi, ter blagajna Poštne hranilnice, Hranilnice države Hrvatske in Državnega vjeresiskega zavoda.

= **Prodaja razlaščenih trgovin in obrtnih podjetij na Hrvatskem.** Hrvatsko državno ravnateljstvo za obnovo je sklenilo z zadrugo »Hrvatski Radiša« in z Zvezo Napretkovih zadrug pogodbo, po kateri sta obe zadružni organizaciji prevzeli nadaljnjo prodajo razlaščenih trgovinskih in obrtnih obratov z namenom, da se omogoči pravim hrvatskim sinovom, ki so strokovno izobraženi, prevzeti te trgovine in obrtne obrate. Med zadrugo »Hrvatski Radiša« in Zvezo Napretkovih zadrug pa je bil dosežen nadaljnji sporazum, s katerim sta si obe zadružni organizaciji razdelili področje delavnosti. Obe zadružni organizaciji bosta v dnevnikih objavili sezname onih podjetij, ki so bila razlaščena v korist države, da se javijo primerni kupci. Objavljen bo tudi popis teh podjetij. Odslej bo državno ravnateljstvo za obnovo izvršilo samo razlastitev, nadaljnjo prodajo razlaščenih obratov pa bosta izvršili omenjeni zadružni organizaciji.

= **Velika konjunktura za zdravilne rastline in zelišča.** Madžarska je v zadnjih letih pričela v veliki dunavski nižini, kjer je vreme najbolj sončno in je na leto 2000 sončnih ur brez oblakov in megle, v velikem obsegu gojiti zdravilne rastline, ki jih izvaža predvsem v Nemčijo. Madžarski kmetje so hitro spoznali ugodno konjunkturo in so se nagli lotili pridelovanja zdravilnih rastlin. Že leta 1938. je Madžarska izvozila 2556 ton zdravilnih rastlin v vrednosti 3.8 milijona pengov, naslednje leto pa že 3675 ton v vrednosti 6.9 milijona pengov. Še bolj pa se je izvoz povečal v teku vojne. Madžarska se je lotila predvsem pridelovanja poprove mete in je že v letu 1938. izvozila v Nemčijo več poprove mete, kakor v prejšnjih 17 letih skupaj. Cena poprovi meti je dosegla še nikoli zabeleženo višino. Posamezni kmetovalci, ki so se lotili pridelovanja poprove mete na zemljiščih, ki so jih v ta namen vzeli v zakup, so od izkupička za prodani pridelek v enem letu lahko kupili dotično zemljišče. Onemogočen dovoz iz prekomorskih držav je še bolj pospešil proizvodnjo, ki je lani deloma dovedla do nadprodukcije. V letu 1939. je Madžarska izvozila v Nemčijo 1600 ton poprove mete. Navzlic temu je nekaj blaga ostalo neprodanega. Zato je pričela madžarska industrija iz poprove mete sama izdelovati razna zdravila in sestavne dele zdravil. Položaj na trgu pa se je kmalu zopet zboljšal, ker je pričela v Evropi naraščati potrošnja poprove mete namesto čaja. Istočasno je madžarska vlada podpirala pridelovanje drugih zdravilnih rastlin, zlasti naprstka (digitalis purpurea), iz katerega se izdeluje digitalin. Pričeli so pridelovati to rastlino, ki je pridelovalcem donašala tako lepe dohodke, da se je lahko od pridelka na enem samem oralu vzdrževala cela družina. Madžarska pa je posvetila tudi veliko pozornost zdravilnim zeliščem in je bilo letos pri zbiranju zdravilnih zelišč, ki rastejo v naravi, zaposlenih okrog 60.000 ljudi.

= **Omejitev potrošnje električnega toka v Franciji.** Francoska vlada je že lani izdala ukrepe za omejitev potrošnje električnega toka, ki pa jih zaradi ugodnega stanja vode pri hidroelektričnih centralah ni bilo treba izvajati. Letos je položaj nekoliko slabši, ker je nastopila zgodnja zima in je vodno stanje razmeroma nizko. Zato so bili izdani ukrepi za omejitev potrošnje za deset odstotkov. Skupna potrošnja znaša normalno 19 milijard kilovatnih ur, od tega krijejo polovico vodne centrale. Zaradi pomanjkanja premoga pa morajo letos kalorične centrale omejiti proizvodnjo za okrog 2.4 milijarde kilovatnih ur.

Iz Ribnice

V petek 21. t. m. ob 6. zvečer gostuje Narodno gledališče iz Ljubljane v bivšem sokolskem domu s prisrčno komedijo: »Lepo je živeti« z godbo in petjem. Igralci so isti ko v igri »Via Mala«. Opozarjamo in priporočamo to zanimivo gostovanje.

Nobena ped zemlje neobdelana! Vsejmo mnogo in dobrega semena!

Ljubljana, 19. novembra.

Vse naše dejanje in nehanje in vse naše misli se sučejo danes okoli prehrane. Vsi kmetovalci so dolžni ne samo obdržati proizvodnjo na dosedanji višini, ampak jo povečati do skrajnih meja možnosti. Kaj storiti in kako gospodariti, da bomo prebili te težke čase, da bo preživel kmet svojo lastno družino in da bo razen tega pomagal tudi drugim, ki sami ne pridelajo hrane. Za našo pokrajino je to vprašanje tembolj pereče, ker je zaradi dosedanjega načina obdelovanja zemlje in pa zaradi razmeroma visokega odstotka mestnega prebivalstva v proizvodnji hrane visoko pasivna. Kljub temu pa so možnosti, da se dvigne proizvodnja ljudske hrane, hvala Bogu, še zelo velike.

Slabe travnike in pašnike je treba preorati

Predvsem moramo do skrajnosti povečati obdelano površino. Pri nas je še mnogo zemljišč, ki ne donašajo skoraj ničesar k prehrani ljudstva niti k prehrani živine. To so predvsem zanemarjeni travniki, kjer zraste komaj polovica — ali še manj — od one množine krme, ki jo po pravici pričakujemo od dobrega travnika. Še mnogo slabši so pogosto pašniki, ki večinoma tega imena niti ne zaslužijo. Ker se travniki in pašniki ne oskrbujejo in ne gnojijo pravilno ter zadostno, njihova ruša popolnoma opeša in namesto žlahtnih trav se naseli na njih mah in plevel. Nujno svetujemo vsem kmetovalcem, da take slabe travnike in pašnike, če niso kamniti in imajo dosti globoko zemljo, še to jesen preorjejo in pognoje s hlevskim gnojem, da bodo lahko pomladi na teh zemljiščih posadili krompir ali pa vsejali proso ali koruzo. Ako boste ostale travnike pošteno pognojili, ne boste pridelali nič manj krme, če nekaj travne površine spremenite v njivo; nasprotno, lahko pridelate še več krme, ako vsa svoja zemljišča pošteno pognojite. Gotovo je, da več donaša manjša površina zemlje, ki je pravilno oskrbovana in pognojena kakor pa večja, a zanikrno oskrbovana površina.

Prav tako bo treba še to jesen preorati čim več steljnikov

to je onih nerodovitnih površin, ki niso ne gozd ne pašnik in ne dajo skoraj nikakega užitka. Ti steljniki so najbolj razširjeni v Beli Krajini in so pravi znak zaostalosti ter tudi vzrok gospodarskega propadanja te pokrajine. Če bi se kmetovalci malo potrudili in bi vsako leto vsaj majhen del teh stelnikov iztrebili in preorali, bi steljnikov že davno ne bilo več. Sedaj, ko so kmetijski pridelki tako dragi, pa je gotovo najugodnejši čas za to, da se spremenijo te ničvredne površine v rodovitno zemljo. Saj ni treba drugega kakor posekati grmovje in redko drevje, iztrebiti korenine ter zemljo nekoliko globlje — vsaj 20 cm globoko — preorati. To velja v prvi vrsti za steljnike na dobri globoki in ne kameniti zemlji. Ako preorjemo n. pr. samo pol orala zemlje, nam na tej površini lahko zraste 4000—5000 kg, pa tudi več krompirja, ki je vreden ravno toliko lir in ki se z njim lahko preživi srednje velika družina vse leto. Pri tem ostane še potrebno seme za prihodnje leto in nekaj krme za prašiče. Kaj pa dobimo na pol orala steljnikov? Takorekoč nič ali kvečjemu malo stelje. Skoro isto velja tudi za zanemarjen travnik ali še bolj za malo vreden pašnik. Zato se je treba zoramiti vsaj sedaj v teh hudih časih ter storiti vse, kar je le mogoče, da se obdela in poseje čimveč zemlje in čimbolj koristno izrabi za pridelovanje človeške hrane. Vsak kdor ima zemljo bo s tem koristil predvsem samemu sebi, ker bo pridelke lahko drago prodal, je pa tudi njegova sveta dolžnost, da dela za narodno skupnost.

Razen tega obdelajmo tudi sicer vsak košček zemlje, ki je ležal dosedaj prazen, ali ki smo ga kakorkoli uporabljali v druge namene. Taka neizkoriščena zemljišča so zlasti v bližini bivališč, predvsem pa po trgih in mestih. Vsakdo, bodisi kmet ali meščan, bogat ali reven je dolžan, da po svojih močeh in po svojih sposobnostih doprinaša k skupni koristi.

Pridelke bomo pa lahko še močno dvignili zlasti z intenzivnejšim obelovanjem zemlje in z močnim gnojenjem.

Sedaj, ko orjemo zimsko praho, je ravno pravi čas, da na to opozorimo. Naši kmetovalci orjejo po veliki večini jeseni mnogo preplitvo in tako zimska praha ne prinaša one velike koristi kakor bi jo mogla. Globoko oranje pa nikoli ni tako koristno kakor ravno pred zimo, ker zimski mraz drobi preobrnjeno zemljo, da je spomladi rahla, četudi je bila prejšnje leto trda in zbita. Tako nastane globokejša plast rahle zemlje, da morejo prodirati korenine v večjo globino in da se močneje razrastejo; tudi zrak prihaja v večjo globino in ustvarja nove plasti humusa (sprstnine); pozimi in spomladi se more v globlji plasti rahle zemlje nabrati več vode, ker ob deževnem letnem času ne zastaja na površini, ampak lahko v večjih množinah pronica v zemljo. Zato ima zemlja v suhih dobah nabrane večje zaloge vode in ne trpi vsled suše. Koristi globokega obdelovanja zemlje za zimsko praho so torej nepregledne in bi morale biti vsakemu kmetovalcu jasne. Orjite zato zimsko praho, kolikor morete z navadnim plugom globoko, to je vsaj 20 cm. Le tedaj Vam bo prihodnje leto koruza, pesa, krompir, fižol, detelja i. t. d. dobro obrodila. Na plitvo zorani zemlji pa pridelki ne morejo biti dosti visoki, niti ne če zemljo močno in pravilno pognojimo.

Na težkih in kislih zemljah tudi ne pozabite na apnenje.

Te zemlje moramo redno in izdatno apniti, da s tem zboljšamo njihove slabe lastnosti. Samo če take zemlje redno apnimo, jih ohranimo rodovitne in sploh sposobne za obdelovanje. Pravi čas za apnenje njiv in travnikov je jesen. Apno trosimo na zorane njive, in sicer na one, ki bodo prihodnje leto posejane z rastlinami, ki zahtevajo veliko apna: to so zlasti detelja, lucerna, fižol, pesa, koruza, ječmen in pšenica. Ne smemo pa trositi apna, če bo spomladi na dotični njivi krompir, jara rž ali oves. Ako sejemo pod oves deteljo ali lucerno, je bolje, da potrosimo nekaj apna prihodnjo jesen. Krompirju, rži in ovsu namreč bolj ugaja, če je zemlja malo kisla, nikakor pa ne sme imeti alkalično reakcijo.

Pravilna uporaba umetnih gnojil

Z nobenim drugim ukrepom pa ne boste pridelkov tako hitro in izdatno povečali, kakor če pravilno uporabljate umetna gnojila. Medtem ko deluje apnenje in globoko obdelovanje polagoma in več let, pa delujejo umetna gnojila naglo in tedaj močno. Če je zemlja dobro obdelana in pripravljena, so za hiter neposreden dvig pridelkov umetna gnojila najuspešnejše sredstvo, zlasti še ako imamo dobro, selekcionirano seme. Pri nas se dobijo sedaj sledeča gnojila: amonijev sulfat (žveplenokisli amonijak), superfosfat in kalijeva sol.

Amonijev sulfat je dušično gnojilo, ki nam jako dobro nadomešča apneni dušik; učinkuje hitreje in se pri nekaterih rastlinah, zlasti za krompir bolje obnese kakor apneni dušik. Trosimo ga tik pred setvijo in ga plitvo zakrijemo z zemljo. Za 1 ha krompirja računamo 150—250 kg amonijevega sulfata poleg zadostne količine hlevskega gnoja, za žito 100—200 kg na 1 ha. To gnojilo je zlasti potrebno za one rastline, ki hočemo da bujno rastejo (krmske rastline) in da dajo veliko množino tvarine (mase) ter v onih zemljah, ki niso dosti založene s humusom, bodisi da jih premalo gnojimo s hlevskim gnojem, ali da se humus v njih prehitro razkraja. Tudi za žito je amonijev sulfat izvrstno dodatno gnojilo, ker poveča pridelek zrnja in poviša tudi odstotek beljakovin v zrnju.

Superfosfat je, kakor že ime pove, fosfatno gnojilo in je posebno važen za vsa žita, ne sme ga pa manjkati tudi krompirju. Na 1 ha ga potrosimo 300—600 kg.

Kalijeva sol (kalijevo gnojilo!) je potrebna v posebno visoki meri krompirju in pesi; na lahki zemlji se izplača kalijeva sol tudi za žita. Na 1 ha potrosimo 150—250 kg kalijeve soli, in sicer pred setvijo.

Kmetovalec mora že zdaj misliti na spomladansko gnojenje

in mora čimprej naročiti gnojila pri svoji zadrugi, da bo ta mogla vse potrebno ukreniti, da bodo gnojila pravočasno dobavljena. Vsled prometnih in drugih težkoč je danes prevoz po železnici počasnejši in ne moremo računati z rednimi roki dobave. Če hočemo torej imeti spomladi kalijevo sol pravočasno pri rokah, moramo že sedaj zbirati naročila, da jih more Gospodarska zveza, Kmetijska družba ali kaka druga večja organizacija dosti zgodaj odposlati. Ako se pravočasno ne pripravimo, bomo spomladi zopet ostali brez zadostnih množin gnojil.

Pozivamo nujno in še enkrat vse lastnike zemljišč, da se v svojo lastno korist in v korist vsega prebivalstva poslužijo vseh sredstev, ki so jim na razpolago, in da zlasti store vse to, kar smo zgoraj navedli, da bodo tako do skrajnosti izkoristili zemljo in dosegli prihodnje leto kar največje pridelke. Gre predvsem za to, da se zviša pridelek krušnega žita in pa krompirja kot dveh najvažnejših živil in v naši pokrajini poglavitnih njivskih sadežev. Z večjim pridelkom krompirja pa bomo obenem posredno povečali tudi proizvodnjo živalske masti, ki je osnovne važnosti za življenjsko oskrbo dežele.

Malemu grabnu kopljejo novo strugo

Dvesto parov marljivih rok je kljub neprijaznemu vremenu na delu, da bo voda že v dolglednem času stekla po novem koritu

Ljubljana, sredi novembra

Večina gradbenih del, ki so jih letošnje poletje izvrševali na raznih krajih našega mesta, je ob nastopajoči zimi bolj ali manj že izgotovljenih. Le regulacijska dela v Malem grabnu se zaradi njih razsežnosti nadaljujejo, čeprav je spričo razmočenega terena delo otežkočeno in zahteva velikih fizičnih naporov. Spričo nakionjenosti Visokega komisarijata, ki je preskrbel izdatna sredstva za izvršitev tega projekta, se izvršujejo ta dela pod okriljem Tehnične terenske sekcije za regulacijo Ljubljanice in pod vodstvom inž. Kneza.

Dela segajo zaenkrat v daljavo okrog štiri sto metrov, pričenši pri znački 42/38 na brzojavnem drogu, kjer je živahno kakor v kakem mravljišču. Okrog dve sto marljivih in večinoma mladih ljudi je tu zaposlenih. Tamkaj opazis kopače z lopatami, krampi in samokolnicami, nakladalnice, vozače, vrh nabrežja pa kvalificirance, zidarje, tesarje, mizarje in kamnarje, ki okleščajo pripeljano podpeško kamenje. Zanimivo je zlasti naporno delo pri pilotih sredi struge — na vsakih petdeset metrov je izpeljan v dnu prečni leseni prag — kjer vihte žilave in močne pesti težak tolkač z vretenčastimi ročkami za zabijanje pilotov v sicer mehka, a odporna tla.

Ves izkopani material se naklada v prazne vagončke, na kar jih delavci izvažajo v zgornji in spodnji del korita. Obe strani obrežja so uravnali in izgotovili že do pričetka odročne vijuge, ki jo tod napravlja Mali graben in kjer začenja proti Cesti dveh cesarjev rasti lok, ki ga bodo z izkopom nove struge popolnoma odrezali. Nabrežje nove struge visi poševno proti vodi, dočim ima stara struga poneod precej strma bregova. V padcu zaznamuje struga dva promila, ima trapecast prerez, v dnu pa meri osem metrov v širino. Pobočji sta izvršeni v nagibu 1 : 2, globina struge, merjena od višine terena, znaša štiri metre. Pobočji v višini poldrugega metra sta spodaj podloženi s podpeškim kamnom, ostali del pa je obložen s travnatimi rušami. Vse to je potrebno spričo večje odpornosti ob morebitnem večjem vodnem stanju. Izvršile so se precej velike lokalne korekcije struge. Zaradi hitrejšega in lažjega prehoda čez strugo je napravljenih več zasilnih brvi iz desk.

Nova struga v izmeri okrog sto metrov je na desni strani že izkopana do določene globine. Ves njen teren je namreč pokrit z mastno sivo ilovico, ki je zelo masivna in odporna, z glino in mivko. Material je tedaj precej mehak in spada izmed treh ali štirih kategorij pod prvo kategorijo, pri kateri se navadno uporablja le lopata. Tudi vrh levega brega so položene tirnice in pripravljeni vagončki, ki odvažajo naloženi material tja, kjer je treba izravnavati izpodjedeni teren. V tem odseku je Mali graben dolga desetletja, da, celo stoletja samolastno izdolbljal zelo neenako korito in svojevoljno odkazoval svojemu vodovju poljuben tok, ki ga mora zdaj človeška roka pod umnim strokovnjaškim znanjem izravnavati in mu urejevati pravo smer. Računajo, da bo še pred koncem letošnjega leta tekla voda že po novi, ravni strugi. Mnogo, mnogo bo tedaj še treba dela in napora, preden bo izgotovljeno regulacijsko delo, določeno v tem odseku. Prav do Kozarij, kjer se ta prodnati potok poslovi od Gradaščice, nameravajo regulirati Mali graben. Šele tedaj bo mogoče preceniti vse prednosti in koristi regulacije. Ureditev bo predvsem ublažila vlažnost Mestnega loga in prispevala k izboljšanju razmer ob času velikih povodnji, da se bo voda hitro odtekala po naravnostni strugi. Z osušenjem zemljišča se bosta dvignila donos tamošnjega pridelka in vrednost sveta, ki se utegne pretvarjati v rodovitno zemljo.

Mestni log je danđanes še premalo izkoriščen. Treba ga bo sčasom vsestransko kultivirati, da bo postal nov del mesta. Nič več ni zapostavljen, kakor njega dni, saj se trenutno kar na treh krajih kosajo z modernizacijo tega okoliša: v Koleziji, na Bokalcah in v Malem grabnu. Leta 1910. je imel Mestni log, kakor poroča trnovski zgodovinar Vrhovnik, le dosti pristav in skednjev, stanovanjskih hiš pa komaj za petdeset prebivalcev. V dvajsetih letih pozneje pa je bilo raztresenih že 87 domačij s 362 prebivalci. Od tedaj število hiš in naselij neprenehoma raste. Največ hiš je postavljenih ob Cesti dveh cesarjev. Tod prodira naseljevanje Mestnega loga, za njim sledi Pot v Rakovo jelšo in ob Cesti v Mestni log, ki jo preseka Zelena pot ali po domače V murglah. Z njo je bil zvezan 1795. leta edini most čez Mali graben. Prav velik nedostatek je, da Mestni log od Opekarske ceste navzgor še nima nobenega mostu. Zdavnaj obetana gradnja mostu preko Ljubljanice, ki bi vezal Črno vas ob levi strani skozi Rakovo jelšo, je obtičala na mrtvi točki. Da se odpomore tej potrebi, bo vsekako nujna skrb mestne občine, da vstavi ta načrt na spored vsaj v bližnji bodočnosti.

NAROČAJTE V „JUTRU“!

Naš novi roman

V NEDELJO, DNE 23. NOVEMBRA ZAČNE IZHAJATI V NAŠEM LISTU

velezanimivo pripovedno delo

DOTA IN SRCE

izpod mojstrskega peresa

R. Sabatinija

Dejanje romana se razvija na zgodovinskem ozadju Francije XVII. stoletja. — Lakomna spletka vsemogočnega ministra Mazarina sproži vprašanje o usodi štirih mladih src, ki bo vodilo bralke in bralce »Jutra« skozi

vse slasti in muke napetosti.

Dvoboji, zasede, pobegi in druge pustolovščine se menjavajo z nežnimi prizori prav do konca, ko najde Gaston de Luynes obenem z vročo zaželeno srečo tudi pot v boljše življenje.

Pazite na začetek: V NEDELJO, DNE 23. NOVEMBRA!

Trije dogodki

Ljubljana, 18. novembra.

Zvečer dne 10. novembra je bil na pragu vratarske hišice tvornice Motvoz in platno v Grosupljem ustreljen s štirimi streli iz pištole 29letni vratar Hren Anton.

V skladišču sporovoznega blaga na železniški postaji v Ljubljani je bil ubit železničar Zlatnar Peter ob priliki silovite eksplozije bombe, ki jo je pripravljal za zločinske namene.

Predvčerajšnjim zvečer je skupina Kr. karabinjerjev, Finančne straže in Črnih srajc srečala v bližini Trebnjega gručo komunistov. V popadu sta bila ubita dva terorista, enega pa so aretirali. Ostalim se je posrečilo pobegniti v nastopajočem mraku.

Iz Dolenjskih Toplic

Dolenjske Toplice, 17. nov.

Kljub slabemu in za sedanji čas izredno hladnemu vremenu je v zdravilišču še vedno precej kopaliških gostov, ki so večinoma nastanjeni v zdraviliškem domu. Ker ima zdraviliški dom centralno kurjavo in so sobe kakor hodniki vedno primerno topli, je tudi pozimi zdravljenje zelo uspešno in se gostom ni bati prehlada, ko gredo iz tople kopeli. Več gostov je članov bolniške blagajne, ki stalno pošilja bolnike, potrebne zdravljenja v termalni vodi, v edino v Ljubljanski pokrajini še ostalo termalno zdravilišče.

Zadnji sneg pršec, ki je dovolj na debelo pokril naravo, je že oživel veseli zimski sport smučkanje. Smučkanje se je tudi na Dolenjskem precej razmahnilo in že se pojavljajo sportniki s smučmi in izkoriščajo prosti čas v zimski naravi. Dolenjske Toplice in bližnja okolica ima dovolj primernih terenov za gojitev tega koristnega sporta. Tu in tam med vojaki tukajšnje posadke se pojavljajo smuči.

Prehranjevalni urad je v preteklem tednu delil živilske izkaznice za mesec november in tudi moka se že deli pri trgovcih, drugih živil in maščobe ter sladkorja pa še ni dobiti, vendar si ljudje tudi tega zelo žele, ker so prejšnje količine že porabili.

Prezgodnji sneg je preprečil spravljanje zadnjih poljskih pridelkov, zlasti svinjske krme, kar zelo ovira gospodinje pri krmljenju in pitanju prašičev, ki kakor kaže ne bodo imeli letos nič kaj lepe slanine, ker bodo prisiljeni klati nedopitane radi pomanjkanja krme, zlasti otrobov in koruze.

Večina gospodarjev, ki nimajo lastnih gozdov, dobiva drva za kurjavo iz gozdov razlaščenih veleposestev. Napravo drv za zimo je preprečil sneg, ki je v bližnjih kočevskih gozdovih precej visok. Zato si ljudje žele toplejšega in južnega vremena, ki naj bi odstranil snežno odejo, da bo možno opraviti nujno potrebno delo v gozdu.

Obnovite naročnino!

Lektorat Nemške akademije v Ljubljani

priredi zimske tečaje, ki bodo trajali do 15. junija, in sicer

nižji tečaj za začetnike,
srednji tečaj za one, ki imajo osnovno znanje jezika,
višji tečaj za one, ki imajo že dobro znanje jezika,
gramatikalni tečaj in tečaj za poklicno specializacijo,
za zgodovino, književnost in umetnost.

Vsi udeleženci tečajev imajo potem, ko so obiskovali dve tretjini efektivnih tečajev, pravico na spričevalo. Kdor je prejel diplomo višje stopnje, more doseči v Monakovem na Goethe-jevem Institutu Nemške akademije diplomo usposobljenosti za poučevanje nemškega jezika v tujini.

Vsi, ki so vpisani v tečajih lektorata, se morejo posluževati knjižnice.

Vpisovanje traja do 25. novembra. (—)

Lettorato dell'Accademia Tedesca a Lubiana: la segreteria e la sala delle conferenze — Lektorat Nemške akademije v Ljubljani: pogled v sekretarijat in predavalnico

Tudi sami znamo kaj

H kramljanju o lepem porcelanu, ki je veselje vsake gospodinje, naj dodamo še naslednje vrstice, ki povedo, da lahko tuje izdelke, še zlasti pa različen malovredni kič, nadomestimo z izdelki naše domače keramike:

Tudi druge dežele niso zaostale za Nemci. V Franciji so leta 1745. samostojno iznašli mehko porcelansko snov brez živca (pate tendre, mehko testo) in ustanovili tvornico v Vincennu; šele leta 1756. so prenesli tovarno v Sévres ter uvedli porcelansko snov z živcem (pate dure, trdo testo). V Sévru se je razvila čudovita in znamenita francoska porcelanska umetnost; izdelovali so ljubiteljske predmete in stvari za vsakdanjo rabo; uvedli so nedosegljive barve: nežno rožnato, svetlo jabolčno zeleno in razkošno, globoko modro barvo, imenovano bleu du roi — kraljevsko modro, iz dobe Ludvika XVI., ki so jo tudi Meissenci radi posnemali. Podobno sévrški tvornici so uvedli porcelansko industrijo tudi drugi kraji: St. Cloud, Lille itd. Sledila je vsa ostala Evropa: Belgija s Tournayem, Italija z Benetkami in Milanom, Nizozemska z Loosdrechtom, Anglija z Worcestrom, Chelseyjem in Derbyjem ter Wedswoodovimi reliefnimi medaljoni, Španija z Madridom, Rusija s Petrogradom, Poljska s Korzekoni, Češka s Karlovimi Vari ter Švedska in Danska s Kodanjem.

Ob koncu devetnajstega stoletja niso v porcelanski industriji ustvarili nobene novosti in ničesar omembe vrednega. Ljubili so preobložen slog in poživljali orientalsko maniro iz vseh eksotičnih krajev sveta. Vodilna tovarna je bila v Kodanju. Najnovejša doba pa je prinesla nove oblike: uvedla je stvarni slog, ki se odlikuje po preprostosti, po gladki, mirni eleganci ter po plemenitosti oblike in barv. Oblike porcelanskih izdelkov so postale dovršene do najtanjših podrobnosti in bodo ohranile vrednost še do poznih rodov. Kakor nikjer drugje, pomeni moderna doba v porcelanski produkciji višek razvoja. Pred sedanjo vojno smo pričeli spet bolj častiti in upoštevati pristno ročno delo v porcelanski manufakturi: ne občudujemo samo končnega izdelka, marveč cenimo tudi spretne in pridne roke, ki ga izgotavljajo. Za uporabo kupujemo popolnoma bele, gladke in preproste servise, pazimo pa na plemenito in izbrano lepoto oblik. Zbiramo tudi pisane in umetno vzbočene skodelice ali figurice vseh vrst, toda pokladamo jih v vitrino. Veselimo se — ker smo postali ljubitelji starega porcelana — ako nam kdo pokloni redko skodelico ali krožniček, da z njim pomnožimo mali porcelanski zaklad, ki ga bomo zapustili otrokom. Škoda le, da je pri nas porcelan še drag; ker nimamo bolje razvite domače industrije, da bi zadostila tudi razvajenemu okusu, ga moramo uvažati. Vendar pa ne smemo pozabiti, da je naša narodna lončarska obrt visoko razvita; po domiselnosti in originalnosti se more meriti z inozemsko in jo celo prekaša. Tudi naša umetna, keramična obrt je na visoki stopnji, spomnimo se samo tvrdke »Dekor«, ki ima svojo tvornico v Zgornji Šiški; pri nji so se uveljavili priznani slovenski umetniki in umetnice. Tam lahko vidiš strojno delavnico, kjer pripravljajo, predelujejo, mešajo, redčijo in stiskajo navadno glino, katero v drugi delavnici vlivajo v modele, suše, obdelujejo in strugajo. Dalje ogledaš prostor za glaziranje in slikanje surove ali že žgane robe, kakor pač zahteva izdelovalna tehnika. Sledi oddelek s pečmi, kjer postopajo tako: posodo žgejo v zidanih pečeh 8 do 10 ur v hudi vročini. Ko je naložena v peči, kamor jo pokladajo skozi prednjo odprtino, ki zavzema vso steno, to odprtino vsakikrat sproti zazidajo, da more plamen enakomerno krožiti okoli vse notranjosti. Ker je hermetično zaprta, ima vsaka peč posebno kukalce, skozi katero merijo temperaturo. Kadar je posoda dovolj pečena, zazidano steno spet poderejo ter posodo zberejo in shranijo v posebno shrambo, kjer čaka kupcev. Domači izdelki so: raznovrstne majolike, fajanse v narodnih motivih, kipi, živalske figurice, nastavki, košarice, krožniki, sklede, sladkornice, čajniki, skodelice, pepelniki, vaze, cvetlični lonci in podobno. S pridobitvijo porcelana smo že zgolj s praktičnega vidika ogromno olajšali gospodinjsko delo, da o njegovi estetični vrednosti ne govorimo. V nasprotju s prejšnjimi časi je danes marsikomu dostopen. Ne zahteva mnogo nege, le tega pravila naj se gospodinje drže, da paradne komade umivajo po uporabi same z mlačno vodo in mehko krpo ter jih ne prepuščajo služinčadi. Ljubezen, ki jo potrošimo za svoj lepi porcelan, nam slednji obilno povrne: razveseljuje nam oko in duha ter ustvarja prijetno atmosfero udobnosti in domačnosti.

B. G. P.

La scuola di cheramica di Lubiana ha dimostrato molti bellissimi prodotti — Keramična šola v Ljubljani je pokazala že mnogo lepih izdelkov

L'ultimo modello — Zadnji model

di velocipede africano... — afriškega kolesa...

Ritem — življenska potreba

Osem ur dela, osem ur razvedrila in osem ur spanja priporoča že stara ljudska modrost kot praktično razdelitev naravne časovne enote, ki jo predstavlja zemeljski dan. Naše življenje se tako v splošnem že samo po sebi giblje v določenem, samo na videz prosto izbranem ritmu.

Znanost pa ve, da ustreza nagnjenost ljudi do reda in ritma tudi pri najmanjšem opravilu neki umni biološki potrebi. Ugotovila je, da so redni odpočitki v neprestanem življenjskem toku nekaj, kar se ne omejuje morda samo na človeka in višjo žival, temveč da je to izraz življenja, ki ga nahajamo tudi med najnižjimi organizmi.

Ko je iskala snovi, ki povzročajo utrujenost mišic, je fiziološka kemija poleg vrste zamotano sestavljenih spojin, tako zvanih hipnotoksinov, in navadne ogljikove kisline odkrila tudi staroznano snov, mlečno kislino. Ta preprosta kemična spojina, ki je v organskem svetu zelo pogosta, se pojavlja v mišičastih stanicah ob hitrih in napornih mišičnih gibih kot razkrojnina krvnih redilnih snovi in učinkuje tam kot utrujevalen strup. Mišična utrujenost je v glavnem zastrupitev z mlečno kislino. Če se tedaj delujoča mišica ne ustavi, da bi kri odplavila nakopičeno mlečno kislino in pritočila svežega kisika, tedaj se loti organa nekakšen mrtvoud, kakor da smo od zunaj brizgnili strupa vanj.

Znanost vidi biološki pomen spanja v tem, da daje organizmu priliko, da odplavi utrujevalne snovi iz tkiva in pripravi protivne strupe. Če je telo potrebno spanja, tedaj pomeni to, da se hoče iznebiti nakopičenih strupenih snovi, ki povzročajo njegovo utrujenost.

Tako je mogoče znano porast zmogljivosti z ritmičnim gibanjem, ki jo opazujemo pri telesnih delavcih in sportnikih, razložiti na preprost način. Kratki odmori, ki so vrinjeni na ta način enakomerno v delo in gibanje, dajejo mišicam priliko, da se iznebijo strupenih snovi.

Mož, ki koraka počasi in v taktu, bo hodil celo vrsto ur, ne da bi se čutil utrujenega. Nasprotno pa se brzi tekač utrudi v nekoliko minutah. Roka, ki je izbrisala risbo s svinčnikom, se bo povesila omrtvičena od mlečne kisline — nasprotno pa mlatilec opravlja lahko večurno delo, ker dviga cepec in ga spušča v taktu. Srce, ta kakor pest velika mišica, bi ne moglo opravljati sedemdeset, osemdeset let neprestano svojega črpalnega dela, če bi ne imelo po vsakem utripu tudi kratek odmor, ki mu odplavlja utrujevalne snovi.

Vojni vrtovi tudi na Švedskem

Kakor v mnogih drugih državah so se tudi na Švedskem odločili, da bodo za čas vojne spremenili javne parke v vojne vrtove. Za sedaj se omejuje ta namera na trate, ki so bile ponos obiskovalcev štokholmskih javnih vrtov. Te trate bodo redno kosili, seno pa uporabili kot krmo za živino. Štokholmska občina gradi skladišča za to seno.

„Norcem je treba puške odvzeti“

Londonski »Daily Mirror« je započel ostro kampanjo proti angleški narodni straži, ki so jo ustanovili, da bi deželo čuvala pred nenadno invazijo. List zahteva naravnost, naj se ta narodna straža razpusti, kajti v svoji vnemi in v svojem strahu pred sovražnim padalci je ubila že mnogo starcev, žensk, otrok in domačih padalcev, ki so se vežbali. »Tem norcem je treba puške odvzeti in jih oboroziti z balončki, privezanimi na palico, da bi ne bili več tako nevarni,« pravi londonski dnevnik.

Vrana kot strah

V bližini Nikolova na Moravskem so prebivalci majhne vasi v zadnjem času preživljali velik strah. Med ljudmi je šel glas, da se pojavlja v vaški cerkvi duh, ki ga je mogoče videti in slišati. Mnoge osebe, ki so se vračale v pozni uri mimo cerkve domov, so iz nje dejansko slišale šume in videle, kako so se njene električne luči prižigale ter ugašale. Nekdo je obvestil tudi cerkovnika in moža sta bila tako pogumna, da sta si stvar ogledala od blizu. Cerkev je bila zaklenjena in sta jo morala odkleniti, v njej ni bilo žive duše, a luč, ki jo je bil cerkovnik ob svojem zadnjem opravku v cerkvi zagotovo ugasnil, je vendarle gorela. Ista stvar se je ponovila še nekolikokrat in tako je umljivo, da se je vaščanov polaščala čedalje večja groza in da so se ponoči držali kolikor mogoče daleč od cerkve.

Končno je župnik sklenil, da bo pogledal stvari sam na dno. Dvakrat se je postavil na prežo in drugic mu je res uspelo, da je zadevo razčistil. O duhovih sicer ni bilo nobenega govora, vendar pa je bil vzrok teh nenavadnih nočnih pojavov tudi brez tega dovolj zanimiv. Ko je namreč duhovnik drugi večer opazil, da je v zapuščeni cerkvi zagorela luč, je hitro vdrl vanjo in po mnogem iskanju je odkril, da je bila domnevni strah samo velika vrana, ki je prihajala v cerkev skozi razbito steklo v oknu in se igrala s stikalom za razsvetljavo. Prižiganje in ugašanje luči ji je tako ugajalo, da je to ponavljala vsako noč. Vrano so pregnali, šipo nadomestili in mir je sedaj zavladal v vasi, ki ne govori več o strahovih.

Železnica med Tokijem in Berlinom

V Tokiju se je ustanovila »Družba za proučitev železniške zveze skozi Osrednjo Azijo«, ki ima svoj sedež v palači japonskih državnih železnic. Družba si je zastavila nalogo, da prouči možnost neposredne železniške zveze med Tokijem in Berlinom, ki naj bi zahtevala samo deset dni potovanja. Japonski listi poročajo z zadovoljstvom o tem načrtu in velijo, da bi znašali stroški za zgradnjo te železnice okrog 2 milijarli jenov.

Donosni posli neuspešnega ribiča

V bližini Budimpešte je tok vode, o katerem ve vsak otrok, da ni v njem niti najmanjši ribji rep, kajti sem se stekajo odpadne vode cele vrste okoliških industrijskih obratov. Navzlic temu je neki možakar vsak dan v zgodnjem jutru prihajal k bregu male reke in z veliko potrpežljivostjo lovil iz nje bogsigavedi kaj. Stvar je končno pritegnila pozornost ene izmed tamkajšnjih industrijskih tvrdk, ki jo je hotela razčistiti in je najela zasebnega detektiva. Ko se je ta nekolikokrat brez uspeha postavil v zasedo, je končno ugotovil, da čudni ribič ne lovi rib, temveč kose lesa, ki jih je metal v pripravljeno vrečo. Pregled vreče je pokazal, da so bili na kose lesa pritrjeni razni strojni deli iz drage kovine! Po teh potih so jih »ribičevi« pajdaši spravljali iz neke tovarne. Vsi skupaj so romali za zamrežena okna.

Švicarsko trgovinsko brodovje

Vsi vemo, da Švica nima izhoda na nobeno morje, a malokdo ve, da razpolaga ta dežela za svoje trgovinske zveze s tujino vendarle z brodovjem parnikov, ki obsega ta čas 140.000 ton. Del tega brodovja, in sicer 60.000 ton, ima svoje domovinsko pristanišče v Genovi in Savoni, odkoder ima zvezo z Lizbono. V Lizboni se blago pretovori na večje parnike, ki ga odpravljajo preko oceana. V načrtu pa ima Švica tudi direktno zvezo med Genovo in New Yorkom, na tej progi bo obratoval en parnik, ki ga bo Švica kupila v Španiji. Njeni parniki plovejo seveda pod njeno zastavo.

„Zvočna knjiga“

Odkar so si izmislili zvočno knjigo za slepce, obeta postati njihova usoda dosti prijaznejša, nego je bila doslej.

Ta izum, ki ga je pred kratkim dovršil norveški inženjer Osvald Norgen, je zahteval mnogo let dela in neprestanih poskusov. Misel, na kateri temelji ta knjiga, je sicer že stara in preprosta, treba pa je bilo z ozirom na potrebe slepcev rešiti nešteto drobnih tehničnih problemov, ki so med njimi nekateri prav zamotani. Običajna knjiga se v mikrofon na glas prebere, zvočni valovi tega čitanja se spremenijo v mehanične tresljaje, ki se spreminjajo v posebni napravi spet v električne impulze, a ti učinkujejo preko elektromagneta na občutljivo konico, ki vtiskuje svoja gibanja z zelo raznovrstnimi krivuljami na celuloidni trak. Knjiga se je na ta način spremenila v film, ki ga je treba sedaj projicirati na fotoelektrično stanico, v kateri se krivulje po obratni poti spremenijo v električne impulze in skozi mikrofon v glasove. V bistvu gre torej za stvar, ki jo poznamo že iz področja zvočnega filma, vendar pa je bilo treba, kakor rečeno, rešiti celo vrsto raznih problemov, da je postala zrela za uporabo slepcev, ne da bi zahtevala preobsežnih in kompliciranega rokovanja zahtevajočih prprav, ki bi bile tudi zavoljo svoje cene nedostopne širšemu krogu slepih nesrečnikov. V bodoče bodo ti kupovali in si izposojali knjige najraznovrstnejše vsebine v podobi filmskih trakov, kakor si kupujemo in izposojamo mi navadne knjige.

Vrelec naravnega plina za avtomobile

V nekem obalnem kraju na polotoku Jutlandu so imeli zanimiv naravni pojav, ki je zbujal pozornost turistov. Iz zemlje je uhajal plin, ki ga je podjeten trgovec z ribami zajel v cev in ga nudil radovednežem za majhno vstopnino na »ogled«. Danes pa se dviga na tem mestu velika industrijska naprava, stvorila se je namreč družba, ki izkorišča zemeljski plin za druge, bolj praktične namene. Raziskave so ugotovile, da skriva podzemlje neomejene količine koristnega plina, ki ga pritisk 16 atmosfer poganja na dan. Plin je posebno pripraven kot pogonsko sredstvo za eksplozijske in torej tudi avtomobilske motorje. Veliko število danskih avtomobilov so že preuredili za ta pogon, plin kupujejo zanje v posebnih posodah. Tudi avtobusi ga uporabljajo že z velikim uspehom.

Naprave omenjene družbe so sposobne pridobivati že 10.000 kubnih metrov plina, kar ustreza približno 14.000 litrov bencina. Računajo s tem, da bodo v kratkem lahko vrnili prometu še več sto danskih avtomobilov.

Zima brez snega

Stare kronike so nam ohranile spomin na čudno zimo l. 1289., ko ni zapadel sneg v nobenem predelu Evrope. Drevesa so si tedaj ohranila vse svoje listje in veje so cvetele dalje. V februarju so dozorele jagode, takrat so lahko pobrali tudi — grozdje... Šele v maju se je končno pojavil sneg, listje je odpadlo, nastal je hud mraz, ki je ljudi prisilil, da so zakurili peči in se odeli v toplo obleko.

Nov film o „Titanicu“

Za novo filmsko sezono je sklenila družba Tobis, da izvrši star načrt in izdela film, ki bo obravnaval katastrofo »Titanica« 16. aprila 1912. Film bo režiral Herbert Maisch, tekst je izdelal Harald Bratt, avtor filma o burskem predsedniku Krügerju. Glavni igralci bodo Karl Ludwig Diehl, Hilde Weissner in Michael Bohnen. Razen strašne pomorske nesreče, ki je zahtevala 1500 človeških življenj, bo film prikazal tudi dogodke v ozadju, ki so povzročili potopitev, in usodo mnogih pogumnih potnikov.

Žena Sinclaira Lewisa zahteva ločitev

Iz Amerike poročajo, da je zahtevala znana pisateljica Dorothy Thompsonova ločitev svojega zakona s slovitim romanopiscem Sinclairom Lewisom. Svojo zahtevo utemeljuje z navedbo, da jo je ta zapustil že l. 1936. Sina edinca, ki se je rodil v tem zakonu, hoče obdržati pri sebi.

Kako nam rabijo kalorije

V najnovejšem času so podrobneje raziskali vprašanje, kako izkorišča telo kalorije, ki mu jih dovajamo s hrano. Ugotovili so, da rabi 80 odstotkov teh kalorij za to, da nam direktno podaljša življenje, ostalih 20 odstotkov pa se v mišicah spreminja v energijo, ki jo mišice potrebujejo za svoje gibanje.

Smrtna kazen za ponarejevalce denarja

Rumunska vlada je izdala zakon, ki določa, da se kaznujejo odslej s smrtjo tisti, ki bi jih zalotili pri ponarejanju denarja.

Nova radijska postaja

V Cabo Mayor v španski provinci Santander so otvorili novo radijsko oddajno postajo, ki je ena najmodernejših na svetu.

Indijanska „romantika“ v Južni Ameriki

Iz ekvadorske prestolnice Kvita poročajo, da so zloglasni Indijanci iz rodu Jibarcev v zadnjih časih poklali 77 iskalcev zlata. To vest je prinesel v mesto Limon edini mož, ki je ostal od te skupine iskalcev zlata živ, a tudi ta je težko ranjen. Ekvadorska vlada je odredila drakonske ukrepe, da se Jibarci kaznujejo za svoj zločin.

Domače živali na Slovaškem

Po štetju živine, ki so ga izvršili v letošnjem januarju na Slovaškem, je imela ta dežela tisti čas 894.554 glav goveje živine (lansko štetje je navajalo 901.946 glav), dalje 183.361 konj (166.676), 502.381 prešičev (445.911), 277.800 ovac (302.639) in 74.470 koz (76.915).

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Gospodinja: Pojej vendar še kaj, stric Miha!«

Stric Miha: »Da, vzel si bom še košček gosje pečenke.«

Mali Janezek: »Hura, stric Miha! Sedaj je pa ata dobil stavo! Ata je stavil, da boš spet vse požrl!«

• • •

Šef tajnici: »Toda pod to pismo nikar ne napišite: Z izrazi našega najodličnejšega spoštovanja! — Za tega lopova začostuje: S spoštovanjem!«

• • •

Starejši gospod se pritožuje sosedu, mlademu študentu, kako so se časi spremenili: »Včeraj sem gledal ženske, ki so igrale nogomet, a v nekem lokalu so plesali mladi gospodje, ki so jemali od žensk denar. V šolah stavkajo otroci, če jim ne ugajajo učiteljevi politični nazori!«

»To ni še vse skupaj nič,« je menil študent, »toda včeraj me je hotel stric navrtati za posojilo!«

• • •

Ahacelj je srečal znanca v akvariju. »Pomisli, Ahacelj,« pravi znanec, »kakšna lenoba je takšna želva! Sedaj stojim že dve celi uri tu in jo gledam — ne boš verjel, da se mrha ves ta čas ni premaknila z mesta!«

ANEKDOTA

Ves razmišljen je stopal Lessing nekega večera domov. Na njegovo trkanje je odprla dekla, ki ga v temi ni spoznala in je dejala: »Gospoda ni doma.«

»Dobro,« je odgovoril Lessing, »pridem pozneje še enkrat.« Obrnil se je in odšel.

VSAK DAN ENA

»Sem ženska, ki ne izgublja mnogo besed. Če tedaj pomignem z roko, pomeni to: Pridite!«

»To je izvrstno, kajti če jaz z glavo odkimam, pomeni to: Ne pridem!«

Kulturni pregled

Zborovski in orkestralni koncert Glasbene Matice

Veliki koncert Glasbene matice, ki je bil dne 17. t. m. v veliki Unionski dvorani, smemo smatrati za lepo uspelo manifestacijo slovenskega glasbenega življenja Izključno slovenski spored, na katerem so bila dela naše romantične in novejše literature, je pokazal po skladbah in po izvedbi visoko umetniško raven. Najprej je bila na sporedu Sattnerjeva kantata »Jeftejeva prisega«, ki se giblje v solidnih in preizkušenih harmoničnih in oblikovnih tvorbah in ki ima zadosti lepo instrumentacijo, seveda brez posebnih barvnih intenzij. Izvajana je bila vseskozi v strogem, predpisanem tempu, brez nepotrebnih zavlačevanj in z dobrim umevanjem preprostih oblik, navezanih na besedilo. Kaj vse bi moderni skladatelj lahko nagrmadil v arhitektoniki, akordiki in v instrumentaciji ob tako razgibanem besedilu zunanjega in notranjega razpleta! Kakšne sijajne priložnosti za učinkovito gradnjo instrumentalnih vložkov, za intimne solistične naloge pevcev in za verno slikanje usodne in tragične Jeftejeve zmotne prisege! Sattner je vse to opustil. Nekako händlovsko je rešil oblikovni in vsebinski potek, brez vidnejših in uspešnejših posegov v razboritejšo fantazijo. Zato pa učinkuje kantata tako jasno, preprosto in seveda povsod solidno. Od pevcev se je odlikoval Julij Betetto s polnim, krasno zvenečim basom kot pevec glavne solistične partije. Prvi uspeh Bogdane Stritarjeve na koncertnem odru toplo pozdravljamo zaradi njenega lepega, sonornega glasu in mirnega, simpatičnega nastopa. Z vidnim muzikalnim umevanjem je odpela altovske solistične partije. V neznatnem, toda kočljivem, nekoliko taktnem sopranskem solu je sodelovala Valerija Heybalova.

Za Sattnerjem sta bila na vrsti dva Lajovčeva samospeva v Škerjančevi instrumentaciji. Odveč je govoriti o kvalitetti Lajovčevih del. Prav tako so oblikovno popolna kakor so intuitivno popolno zaokrožena, prav tako so tehnično dovršena v harmonskih s posledjih, v gradnji vzpenjanja in padanja kakor izvirna v domislekih in pristna v čustvovanju. Iskrena, bogata in široka melodika dolgih dihov preveva skladbe in najde pot do zadnjih globin srca. Kakor pa so ta dela dovršena v izvirniku, tako jih je s skrajno občutljivim smislom za slog, značaj in seveda s popolnim poznavanjem modernega orkestra instrumentiral L. M. Škerjanc. Njegov delež je treba posebej omeniti in oceniti z največjim priznanjem, tem bolj, ker so pesmi v klavirskem delu res izrazito klavirske in je treba pač velike spretnosti in samostojnosti, da zadenemo ustrezajoči orkestralni slog, če jih postavljamo za orkester. Sopranistka Heybalova je pela tako odlično, da je bil njen nastop najboljši, kar jih je kdaj opravila na koncertnem odru. Izvrstna v glasu je zapela »Rožo« in »Tkalca« prisrčno in vdano, z žgočim, iskrenim muzikalnim poudarkom tonov in fraz, da je bilo občinstvo zlasti pri prvi pesmi očarano in je po zaključku pevko neprenehoma klicalo na oder. Heybalova zopet beleži velik uspeh v svojem mladem in bogatem umetniškem življenju.

Kot zaključna točka je bil izvajan Arničev »Te Deum«, simfonija izrazitih štirih stavkov, kjer se v zadnjem delu pridruži orkestru še zbor. Delo, ki je Arničev prvenec med orkestralnimi skladbami, kaže že vse znake posebnega Arničevega načina gradnje najširših oblik: značilne, ponavljajoče se, močno izrazne ritme, nad katerimi so razpete melodije najčudovitejše in najnenavadnejše invencije, ki se prepletajo in grade vedno večjo, vedno bolj rastočo akustično stavbo, dokler ne dosežejo vrhunca, kjer se vijejo in borijo druga z drugo v mogočni dinamiki nad polnimi akordičnimi zvoki. Taka gradnja, ki so ji dobrodošla vsa sredstva sodobnega orkestra — zlasti obilno, menda celo preobilno — so v naši simfoniji med drugim uporabljena tolkala — je najočitnejša v prvem stavku skrčene sonatne, prav za prav le trodelne oblike. Še zanimivejši je drugi stavek s svobodno, fantazijsko razpletenim glavnim motivičnim materialom, medtem ko je Scherzo sestavljen iz delov in delcev, ki so oblikovno in instrumentalno vidno nanizani drug na drugega in zato malo utrujajo. Oblikovno in izrazno sveže pa nastopi zadnji del, kjer skladatelj z močno roko, brez obotavljanja in omahovanja, vodi glasbo energično do zmagovitega zaključka med mnogimi dobro zvenečimi imitatoričnimi in fugiranimi odstavki. Zbor in orkester tekmujeta za prvenstvo izraza, ki je dodeljen zdaj temu, zdaj onemu, kakor pač zahteva pomen in poudarek besedila.

Arničev Te Deum bi lahko uvrstil med najboljša njegova dela, ker dopušča zaradi preglednosti snovi in oblike, v kateri je snov razporejena, jasno pojmovanje poteka in razvoja. Zaostaja pa Te Deum za novejšimi skladateljevimi deli v izbiri domislekov, ki se včasi le preveč ponavljajo v svoji nebrzdani elementarnosti. Občinstvo pa je delo sprejelo z navdušenjem, kakor sploh rado in spontano sprejema Arničeva dela in je skladatelja ponovno priklicalo na oder.

Koncert je vodil Samo Hubad. Odlično je opravil težko nalogo, ki jo pozna do kraja samo tisti, kateri ima vpogled v moderne partiture in v velike stvarne in priložnostne težave študija z našimi nehomogenimi orkestri. S smotrnimi gibi, ki so se od njegovega nastopa letos spomladi (z Ljubljansko Filharmonijo) zelo umirili, je vodil orkester mirno in samozavestno, upoštevajoč vso potrebno plastiko, dinamični potek, gradnjo in notranji razplet glasbenega dogajanja. Upravičeno nam vzbuja Samo Hubad najlepše nade za bodočnost. Ni dvoma, da se mu je treba v praksi še mnogo učiti. Zato pa mora v svet, da vidi, sliši in spozna glasbeno življenje velikih mest, kjer se muzika zajema z drugačno mero kakor v Ljubljani. Ko se bo iz tujine vrnil s pregneteno miselnostjo in bogat nepozabnih vtisov, nam bo mogel voditi zborovske koncerte kakor njegov slavni oče, orkestralne pa tako, da bomo vendar dočakali čas, ko bo slovenski dirigent na orkestralnem polju dosegel isto, kar svojčas Matej Hubad na zborovskem.

Mešani zbor Glasbene matice je v zvoku prav dober, polno zveneč v močnih mestih in primerno občutljiv v tišjih odstavkih. Plastika petja med posameznimi glasovi je dobro slišna in dikcija jasno umljiva. Glasovne skupine so bile lepo odtehtane in niso prevladovale druga druge. Malenkostna negotovost se je poznala v melizmatičnih melodijah Arničevih kontrapunktov. Zdi se, da je zbor doslej nekoliko preveč gojil le vertikalno, zgolj akordično glasbo. Izvrstno pa zbor obvlada vse dramatične poudarke, ki jih poje izklesano, enotno, kakor iz enega kosa vlito. Barvno in ritmično so bila taka mesta višek njegovega nastopa in edinstvena dejstitev ne samo za Ljubljano, temveč za dober del Evrope.

V primeri z zborom je bil orkester v izrazu slabši, pomanjkljiv zlasti pri Lajovcu, toda v osnovah (intonacija, ritem) je bil zadovoljiv. Pogrešali smo barvitosti in občutljive dinamičnosti, toda vidno je bilo prizadevanje sodelavcev, ki je rodilo za naše razmere primeren uspeh.

Dvorana je bila razprodana, občinstvo razvneto, vencev in cvetja je bilo dovolj.

Marijan Lipovšek

ZAPISKI

HRVATSKI JEZIK

»Kölnische Zeitung« je priobčila 14. t. m. članek F. G. z naslovom »Die kroatische Sprache«, iz katerega posnemamo kot kulturno zanimivost naslednje stavke:

Prav kakor ni bilo srbskohrvatskega naroda, ni srbskohrvatskega jezika. Oba jezika sta si sicer podobna, imata isto slovniško in sintaktično podlago, vzlic temu sta dva različna jezika. Pri tem ni niti treba opozarjati na različnost pisave, ki jo rabita Hrvat in Srb, ali na prav znatne razločke v izgovarjavi; dejansko imata Hrvat in Srb povsem drugačen jezikovni čut. Odnos do besede je drugačen na Hrvatskem, drugačen v Srbiji. Če hoče Srb dovršeno obvladati hrvatski jezik, se mora naučiti več tisoč hrvatskih besed, ki so njegovemu jezikovnemu zakladu povsem tuje. Napačno je tudi, če bi videli v hrvaščini narečje sicer neobstoječega skupnega jugoslovan-

Kronika

* **Zdravstvena avtokolona na Ponikvah.** Veliko zadovoljstvo je zavladalo med ljudstvom okraja Ponikve pri Trebnjem, ko je bilo objavljeno, da bo tudi v ta siromašni dolenjski kot prispela sanitetna avtokolona. Kraj Ponikve z Dolnjo Nemško vasjo spada v upravno občino Trebnje, ki vzdržuje tu osnovno šolo s šestimi razredi in eno vzporednico. Na šoli je sedem učiteljskih moči, ki poučujejo 376 otrok. Kraj je poznan mnogim izletnikom, ki prav radi obiščejo znamenite ponikalnice potoka Temenice, ki na Ponikvah zgine pod zemljo in pride na področju občine Mirna peč v lepih slapovih spet na dan. Ponikve so tudi znane kot izhodišče v dolenjske vinske gorice in je prav letošnja Martinova nedelja to potrdila. Število izletnikov je to nedeljo prekosilo vsa pričakovanja in Ponikve s svojimi vinskimi goricami so znova potrdile sloves, ki ga uživajo med izletniškim svetom. Tukajšnji kmetje in vinogradniki se z ljubeznijo oklepajo svoje zemlje, ki mora dati iz sebe vse, da je vsaj za skromno preživljanje. Med te ljudi je pretekli petek prispela pod vodstvom g. dr. Duceja zdravstvena avtokolona, ki je kljub slabemu vremenu in mrazu poslovala neprestano ves dan. Ljudje so prišli v velikem številu in mnogi so bili deležni zdravniške pomoči, kar je ljudstvo sprejelo z največjim zadovoljstvom in s hvaležnostjo, ki bo ostala trajna. Vsega je bilo pregledanih 971 odraslih in otrok in je število pregledanih v primeru z drugimi večjimi okraji največje, ki je bilo doseženo do danes. Šefu zdravniku dr. Duceju, ostalim zdravnikom specialistom, kakor tudi zaščitnim sestram izreka ljudstvo po tej poti svojo prisrčno zahvalo!

* **Vračajoči se vojni ujetniki** dobe pri denarnih zavodih navodila glede **zamenjave dinarjev,** ki so jih imeli pri sebi. — Društvo bančnih zavodov.

* **Diploma.** Diplomiran je bil v Zagrebu g. Jerman Janez iz Ljubljane za inženjerja gozdarstva. Čestitamo! (—)

* **Promocija.** V Beogradu je bil 11. t. m. promoviran za zdravnika celotne medicine g. Martin Kolenc iz Zagorja ob Savi. Iskreno čestitamo! (—)

PIJTE AROMA ČAJ

Najboljši nadomestek za ruski čaj. Dobi se v vseh boljših trgovinah!

* **Ves december zastonj** bodo prejemali »Domovino« tisti novi naročniki, ki plačajo vsaj četrtletno naročnino zanjo od Novega leta 1942. dalje. Priglasijo naj se takoj z dopisnico na naslov: Uprava »Domovine« v Ljubljani. Priljubljeni tednik bo tehnično in vsebinsko zelo izpopolnjen, da se bo udomačil v sleherni družini. Čitatelji »Jutra« naj blagovolijo na to opozoriti svoje znance in prijatelje.

* **Pokrajinski odbor Rdečega križa v Ljubljani objavlja:** Da se preprečijo zlorabe pri zbiranju prispevkov v korist Rdečega križa, opozarjamo občinstvo, da so upravičene zbirati za Rdeči križ le one osebe, ki imajo pravilno pooblastilo, izstavljeno od Pokrajinskega odbora Rdečega križa iz Ljubljane, opremljeno s štampiljko in podpisom predsednika in blagajnika Pokrajinskega odbora Rdečega križa v Ljubljani. Drugi prostovoljni darovi za Rdeči križ naj se pošiljajo naravnost Pokrajinskemu odboru Rdečega križa v Ljubljani (poštni hranilnični račun št. 11.862).

* **Opozorilo tistim, ki pišejo v inozemstvo.** V času vojne veljajo za dopisovanje z inozemstvom naslednja določila: Prepovedano je, pošiljati v inozemstvo razglednice in poštne vizitke. Prepovedano je, uporabljati kuverte s podlogo in kvadriran papir. V pisma je prepovedano dajati pokrajinske fotografije krajev, ki se nanašajo na vojaško pomembne kraje, fotografije oseb pa ne smejo biti pritrjene na kartone. Prav tako je prepovedano, vlagati v pisma izrezke iz listov, cigarete, nepopisane kose papirja in kuverte, znamke, papirnat denar pa notni papir, bodisi prazen ali popisan. V pismih se smejo izmed jezikov uporabljati samo albanski, amarski, angleški, arabski, bolgarski, češki, danski, finski, francoski, grški, italijanski, japonski, kitajski, korejanski, latinski, madžarski, nemški, nizozemski, norveški, perzijski, poljski, portugalski, rumunski, ruski, srbsko-hrvatski, slovaški, slovenski, španski, švedski, turški in ukrajinski. 2. Priporoča se, da pošiljatelj nalepi znamke v zgornji desni kot naslovne strani, obenem pa da pripiše svoj naslov na rob zadnje strani kuverte. Prav tako pa je dobro, da svoj naslov ponovno napiše tudi na vsak list pisma, da se med poslovanjem cenzure ne primeri zamenjava. Pisma, ki ne bodo v skladu s predpisi pod 1., bodo izvzeta iz prometa, pisma, katerih pošiljatelji se ne drže priporočil pod 2., pa lahko dožive zakasnitev.

* **Uspeh natečaja za najboljši članek v radiu med italijanskimi novinarji.** Italijanska radijska družba Eiar je svoj čas razpisala natečaj med italijanskimi novinarji za najboljši članek, ki bo objavljen v dnevnem tisku o pobudah, razvoju in izgledih italijanskega radija. Novinarji so se v velikem številu odzvali pozivu na tekmo in njihovi prispevki so pokazali, kako novinarji z ljubeznijo in vnemo sprejmljajo dejanje in nehanje tega najmodernejšega instrumenta kulture in publicitete. Posebna komisija, v kateri so bili zastopani strokovnjaki ilska in radija, je pretresla 260 člankov, ki jih je prispevalo 59 avtorjev in ki so bili objavljeni po najrazličnejših listih Italije. Prva nagrada v znesku 5000 lir je bila podeljena dr. Rinu Carassitiju (družba Stampa), druga nagrada pa dr. Vitu Maru Nicolosiju (Popolo di Sicilia). Pisatelja Diego Calcagno in Ernesto Caballo, ki sta napisala dva posebno lepa propagandna članka, sta prejela izredno nagrado v priznanje za visoko literarno vrednost prispevkov.

* **Za proglasitev indijanske svetnice.** V torek zjutraj so se v Vatikanu zbrali člani obredne kongregacije k razpravi o junaških čednostih mlade Indijanke Katarine Tahahvithe iz irokeškega plemena, ki se je rodila 1656 in umrla 1680. Prvi razpravi bo sledila generalna obravnava, ki ji bo prisostvoval tudi papež in po kateri bo izdan odlok o priznanju junaških čednosti indijanske deklice. S tem je uveden postopek za proglasitev nove svetnice.

* **Zasedanje stalne italijansko-hrvatske komisije.** Pred dnevi se je na Reki sešla stalna italijansko-hrvatska komisija na sejo, ki jo je vodil predsednik grof Volpi, prisotni pa so bili hrvatski minister in državni podtajnik za zunanje zadeve, ministra za notranje in finančne zadeve, državni podtajnik za javna dela, hrvatski poslanik v Rimu in še drugi člani hrvatske delegacije, Italijo pa so zastopali ministri zunanjih, finančnih zadev in valut, reški prefekt in ostali delegatje. V razpravi so bila vprašanja o kompetenci komisije in so bili soglasno sprejeti nekateri sklepi. Seja je potekla v znamenju prisrčnih odnosov, ki vladajo med obema prijateljskima državama.

* **Danes je zadnji dan, da se naročite na »Gospodinjski dnevnik«.** Dnevnik bo obsegal razen koledarja z rubrikami za dnevno vpisovanje izdatkov tudi dodatek **»Kaj naj danes kuham«.** Cena dnevniku bo 20 lir in se naroča v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3. Naročite takoj, ker je danes zadnji dan in je naklada omejena. (—)

* **Za osem lir** si boste lahko nabavili letošnje **Vodnikove knjige,** to je **»Vodnikovo pratiko 1942«,** ki prinese mnogo sodobnih, zanimivih in zabavnih člankov ter lepih ilustracij, in odlično povest **Mirana Jarca »Jalov dom«.** Naj letos ne bo slovenske družine brez knjižnega daru Vodnikove družbe! Zakaj knjiga nam mora biti vedno plemenita opora in blago zatočišče. Izdajo Vodnikove družbe naročite takoj pri svojem krajevnem poverjeniku, Ljubljančani pa v knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ulica 3 ali pa v pisarni Vodnikove družbe, Puccinijeva 5/I. v poslopju Narodne tiskarne.

* **Varovalni znaki v nemškem cestnem prometu.** Nemško vrhovno poveljstvo je odredilo, da morajo invalidni vojaki stare in nove nemške vojske, ki se lahko samo pogojno udeležujejo cestnega prometa, nositi odslej dva rumena traka s tremi pikami in s črnim železnim križcem. Za invalide veljajo slepi, gluhi, možgansko poškodovani in amputirani, slednji še prav posebno, če se sami poslužujejo vozila. Trakove, ki se morajo nositi sredi obeh nadlehti, izročijo vojaške bolnišnice.

IZ LJUBLJANE

u— **Tramvajske tirnice pilijo.** Vrhnja plast tramvajskih tirnic je iz posebne zlitine, ki je tako mehka, da imajo kolesa tramvajskih vozov dovolj upora in se ne vrtijo brezuspešno, kadar se tramvaj mora premakniti z mesta. Tramvajske tirnice so v glavnem prav tako sestavljene, kakor železniški tiri. Mehka vrhnja zlitina pa se po dolgi uporabi nesorazmerno porazdeli po tračnicah, tako da nastanejo majhne, komaj vidne vzbokline, kar ovira promet posebno v deževnem času. Ta nedostatek zdaj odpravljajo na mestnih tramvajskih progah. Za tako delo je potrebna posebna pila, ki jo morata upravljati dva delavca. Zdaj pilijo progo na Cesti 29 oktobra.

u— **Brivski pomočniki,** ki žele obiskovati **brezplačni tečaj italijanščine,** ki ga organizira Pokrajinska delavska zveza, naj se prijavijo na Pokrajinski delavski zvezi pri tov. Lombardu med uradnimi urami. Hkrati naj povedo, v katerem času žele, da bi bil ta tečaj.

u— **Stalni gostje kavarne Evropa** so darovali v počastitev spomina gospe Tonejčeve Rdečemu križu 722.50 lir. Prisrčna hvala!

u— **V fond za revne otroke sta darovala:** Verovšek Jurij, trgovec v Ljubljani, Lir 500, neimenovani Lir 1000. Dečji in materinski dom v Ljubljani se darovalcema iskreno zahvaljuje.

Danes ‚Veseli teater' ob ½ 19.

u— **Nekaj nesreč.** Pri cepljenju drv se je hudo vsekal v levico 51letni upokojeni poslovodja Tobačne tovarne v Ljubljani Adolf Gracar. Tudi 32letna žena gostilničarja Ana Magdalenčeva iz Ljubljane je imela smolo in se je vsekala v prst. Po stopnicah je padla in si zlomila levico 85letna zasebnica Marija Završnikova iz Ljubljane. Pri nakladanju železa v kurilnici na glavnem kolodvoru je bil zaposlen 36letni delavec Lovro Groznik. Kos železa mu je padel na desno nogo in mu jo zlomil. Ponesrečenci so dobili zdravniško pomoč v ljubljanski bolnišnici.

Iz Novega mesta

n— **Odjuga je nastopila.** Po občutnem mrazu zadnjih dni je v ponedeljek nastopila po vsem Dolenjskem močna odjuga in zvečer se je vlil kar izdaten dež. Proti polnoči je nekoliko pritisnil mraz in pričel je naletavati težak južni sneg, katerega je zapadlo do jutra okoli 15 cm. Zjutraj je kazal termometer v mestnem središču 4° C in po vseh cestah in ulicah je bila močna brozga. Po vsem Dolenjskem so začele naraščati reke in potoki, vendar ni nobene nevarnosti poplav. Pač pa je odjuga pokvarila veselje smučarskemu svetu in še v nedeljo idealni tereni so se posebno v nižinah spremenili v poslednjih dveh dneh v prava močvirja.

n— **Spravljanje snega s hodnikov.** S pojavo snega je ponovno nastalo pereče vprašanje čiščenja in posipanja hodnikov in pešpoti v mestu. Dolenjska metropola že od nekdaj uživa žalosten sloves, da ima izmed vseh naših podeželskih mest najslabše urejene cestne hodnike in to celo v najožjem središču mesta samega. Še žalostnejše pa je to stanje ob novo zapadlem snegu. Na čiščenje hodnikov pred hišami ne polagajo novomeški hišni posestniki prav nobene pažnje in tako so celo glavne ulice skoraj neprehodne in je mnogo hodnikov celo v slabšem stanju kakor ceste same. Zato se opozarjajo vsi hišni posestniki na § 75 cestnega reda, ki določa: kadarkoli zapade sneg, je lastnik ali oskrbnik hiše dolžan skidati sneg s hodnika ali pešpoti. Če zaradi snega polzi ali kadar se napravi poledica, morajo posestniki tudi takoj posuti hodnik s peskom, pepelom ali žaganjem. Snaženje in posipanje hodnikov pa mora biti opravljeno že do 7. ure zjutraj, dočim se pri neprestanem snegu mora hodnik osnažiti večkrat na dan in posipati tako, da ni nevarnosti za pešce. Vsi posestniki naj si torej o pravem času preskrbe hišnike ali najamejo delavce, ki jim bodo po predpisih in o pravem času do 7. zjutraj spravili sneg s hodnikov.

n— **Nesreče.** Na poti na delo je padel na zledeneli cesti in si zlomil desnico 24letni delavec Slavko Skobe iz Ručetne vasi pri Črnomlju. 78letni posestnik Matija Rogina iz Dragatuša se je v temi vračal domov, padel je preko lese in si zlomil desno nogo. 16letni Alojz Strajnar iz Dečje vasi je pri vožnji domov padel pod voz in si zlomil levo nogo. Vsi ponesrečenci se zdravijo v bolnišnici v Kandiji.

Iz Št. Jerneja

Kmetijska predavanja. V soboto 22. t. m. bodo v posebni sobi gostilne pri Reclju poučna predavanja iz kmetijskih strok, in sicer bo od 15. do 16. ure predaval bivši kmetijski referent g. Ambrož iz Črnomlja »O važnih vprašanjih iz živinoreje«; od 16. do 17. ure g. Flego iz kmetijske šole na Grmu »O vprašanjih sadjarstva in vinarstva«; od 17. do 18. ure pa kmetijski referent g. inž. Rihar »O prašičereji«. Opozarjamo na zanimiva predavanja z vabilom za čim številnejši poset. Ker ni več časa, opozoriti na ta predavanja vse občane na krajevno-običajen način, prosimo čitatelje »Jutra«, da obveste in povabijo svoje znance in prijatelje.

Gozdna uprava v Kostanjevici obvešča vse interesente, ki niso gozdni posestniki in so navezani na dobavo drv iz gozdov Gozdne uprave v Kostanjevici, naj se prijavijo v pisarni Gozdne uprave najkasneje do četrtka 20. novembra. Po tem roku se prijave ne bodo več sprejemale. Zaradi zmanjšanja posesti gozdne uprave je letos na razpolago le majhna količina drv. Zato naj se za dobavo drv prijavijo samo tisti, ki ne morejo svojih najnujnejših potreb kriti iz svojih ali pa iz kmečkih gozdov.

Razdeljevanje oblačilnih izkaznic. V ponedeljek je začel naš preskrbovalni urad deliti nakaznice za oblačila in obutev. Nakaznice se izdajajo samo polnoletnim družinskim poglavarjem ali njih ženam za vse družinske člane, ne pa otrokom. Razpored razdeljevanja je objavljen na vratih preskrbovalnega urada.

Iz Goriške pokrajine

Premije tolminskim živinorejcem. Pred dnevi se je v Tolminu vršila tekmovalna razstava juncev rdeče lisaste noriške pasme, na kateri so prejeli nagrade naslednji lastniki najboljših primerkov živine: V odseku za junce v starosti od 8 do 12 mesecev prvenstveno nagrado v znesku 600 lir Albin Fon iz Kobarida, dve prvi nagradi po 400 lir Anton Leban in Andrej Leban iz Tolmina, drugo nagrado 300 lir Josip Kavčič iz Tolmina, štiri tretje nagrade po 250 lir Franc Gregorčič iz Kobarida, Ivan Sovdat iz Tolmina, Ivan Benedetič in Franc Bajt iz Tolmina, devet četrtih nagrad po 200 lir Franc Perat iz Kobarida in Peter Šavli iz Tolmina, Ivan Sivec iz Kobarida, Andre Klinkon iz Tolmina, Ivan Skubin iz Kobarida, Josip Kragelj, Ivan Pipa, Alojz Krivec in Andrej Kovačič iz Tolmina; 26 petih nagrad po 100 lir Anton Klobučar, Anton Kavčič in Andrej Pipa iz Tolmina, Jakob Ivančič iz Kobarida, Andrej Pipa in Ivana Jelinčičeva iz Tolmina, Franc Matelič iz Kobarida, Ivan Kavčič, Mihael Kavčič, Mihael Rutar in Andrej Rutar iz Tolmina, Rajmond Golia iz Kobarida, Ivan Čujež, Matija Rejc, Anton Jarc, Mihael Kavčič, Franc Krivec, Franc Kenda, Andrej Jarc, Andrej Rutar in Ivan Gabrijel iz Tolmina, Albert Medveš iz Kobarida, Mihael Golia in Anton Kavčič iz Tolmina, Josip Faletič iz Kobarida in Ivan Rutar iz Tolmina. V drugem odseku za junce v starosti od 12 do 18 mesecev prva nagrada ni bila podeljena, dve drugi nagradi po 300 lir sta prejela Ivan Kavčič in Josip Perdič iz Tolmina, tretjo nagrado 250 lir Ana Košuta iz Tolmina, 4 četrte nagrade po 200 lir Ivan Kavčič in Ivan Kragelj iz Tolmina ter Ivan Kranjc iz Kobarida (dve nagradi), enajst petih nagrad po 150 lir Ivan Kavčič, Ivan Krivec, Franc Kavčič in Franc Pipa iz Tolmina, Josip Matelič in Anton Faletič iz Kobarida, Ana Lipušček in Franc Pipa iz Tolmina, Josip Hrast, Avguštin Faletič in Ivan Medveš iz Kobarida, štiri šeste nagrade po 100 lir Josip Leban in Ivan Tuta iz Tolmina, Ivan Oberč iz Kobarida in Marija Rutar iz Tolmina. Izven razpisa so prejeli nagrade še: 300 lir Ivan Cenčič iz Tolmina, 200 lir Ivan Matelič iz Kobarida, po 100 lir Alojz Šturm in Stanislav Šturm iz Kobarida. Udeleženci ki so prignali živino iz daljave nad 5 km, so prejeli posebno odškodnino, ki je v celoti znesla 1235 lir.

Nesreča pri delu. V goriško bolnico so pripeljali 14letnega Danijela Lebana s Svete gore, ki je doma žagal s cirkularko, pa se je pri tem nevarno ranil v levo roko.

Iz Spodnje Štajerske

O prihodu prvih Kočevarjev poroča mariborski dnevnik: Te dni je prispelo prvih 30 družin iz Kočevja na Spodnje Štajersko. Na kolodvoru v Vidmu - Krškem so jih sprejeli pooblaščenci naselitve. Možje so do 50. leta oblečeni v obleko kočevskih brambovcev. Kmalu so vprežni vozovi obloženi, nakar nastopijo ljudje svojo pot v novo usodo. Zdaj se ne boje nobenega truda ne smrti ne vraga. Kakor v svoji dosedanji domovini, zaključuje mariborski dnevnik, naj Kočevarji tudi na Spodnjem Štajerskem skupaj živijo, skupaj prebivajo in skupaj delajo. Sosed ostane sosed. Čisto pripravljene hiše in dvorišča jih sprejemajo in v prihodnjih dneh in tednih bodo prišle še druge družine iz kočevske deželice, vedno več jih bo. Potem bodo vsi skupaj.

Nabiranje steklenic na Spodnjem Štajerskem. Ker potrebuje nemška vojska na vzhodni fronti toplih okrepčil, so že po vsej Nemčiji nabirali prazne steklenice. Zdaj pride na vrsto še Spodnja Štajerska, kjer bodo steklenice zbirali v soboto 22. t. m. Zbirke bodo v okrožjih Celje, Ljutomer, Maribor-mesto in dežela in Ptuj. Zbirko vodijo člani Heimatbunda z vojaštvom. V soboto od 8. zjutraj bodo oddelki nemške mladine prevzemali steklenice, ki jih bodo gospodinje postavile pred hišna vrata. Vsaka steklenica je dobrodošla, naj si bo vina ali žganja, likerja ali šampanjca. Samo lekarniške, pivovarniške in slatinske steklenice se ne oddajo.

Zasledovanje verižnikov. Urad za nadzorovanje cen v Mariboru je s pomočjo uradništva prehranjevalnega in tržnega urada priredil na vseh cestah, ki vodijo v Maribor, racijo, da polovi osebe, ki nedopustno prinašajo razna živila in potrebščine v Maribor, da bi tam ž njimi verižili. Prijeta je bila vrsta ljudi, ki so jim blago takoj zaplenili, kazen pa bo še sledila. Pri nekem mariborskem trgovcu so našli ob telesni preiskavi veliko svoto tuje valute. Denar je nosil v protezi. Izročili so ga sodišču.

Z Gorenjskega

Nov grob. V starosti 77 let je umrl v Bohinju daleč naokrog poznani gostilničar in lesni trgovec Anton Resman. Pred 40 leti, ko so gradili bohinjski predor, je nakupil podjetje v Bohinju, nakar je široko razvil svoje podjetje. K večnemu počitku ga je spremilo veliko število znancev in prijateljev, še prav posebno domačega prebivalstva.

Dva nova politična komisarja. Te dni se je poslovil politični komisar kamniškega okroja dr. Fritz Dulnig. Kot svojega naslednika je predstavil županom dosedanjega radovljiškega političnega komisarja dr. Doujaka, ki je takoj nato prevzel posle. Pred odhodom v Kamnik se je tudi dr. Doujak v Radovljici poslovil od vseh županov radovljiškega okraja, katerim je predstavil svojega naslednika, višjega vladnega svetnika dr. Hierzeegerja.

Smrtna nesreča. V Šmarju v Lavantinski dolini se je novembra smrtno ponesrečil 26letni tekač Pavel Stimpfl. Ko je poganjal voziček iz rudnika, ki je zvrhano napolnjen, mu je skočil s tira in pritisnil Stimpfla tako hudo, da je siromak izdihnil. Nesreča je tembolj žalostna, ker se je pred tremi tedni smrtno ponesrečil Stimpflov stric.

V Št. Andražu v Lavantinski dolini je pretekli torek praznoval svoj 88. rojstni dan prof. dr. Leopold Pötsch. Bil je deležen raznih počastitev, ker je bil svojčas profesor Adolfa Hitlerja, ki se ga spominja v svoji knjigi »Moj boj«, navajajoč, da mu je ta profesor napravil zgodovino za najprikupnejši predmet, ko je Hitler še študiral na realki v Linzu. Nadomestni okrožni vodja za koroško in gorenjsko okrožje Franc Kutschera je poslal prof. dr. Pötschu čestitko, pozdravljajoč ga kot starega učitelja, ki je bil nemškemu vodji najbolj pri srcu.

Iz Hrvatske

Prvi tečaj za voditelje hrvatskih delavcev v Nemčiji zaključen. V Berlinu je bil zaključen tečaj za voditelje hrvatskega delavstva. Kakor znano, je »Ustaški radnik« vključen v organizacijo Nemške fronte dela. Novi vodje delavcev bodo imeli sedež v večjih središčih, kjer delajo hrvatski delavci in bodo pri nemških oblastvih zastopali interese delavstva.

Rdeči križ poroča

V Ljubljani, 13. XI. 1941

Pošto naj dvignejo na Tyrševi cesti 11/I: Ahčin Marija, Medvedova 5; Benet Marija, Baragovo semenišče; Bulovec Slavko, Žibertova 27; Cevnja Josipina, Žibertova 26; Drožil Branko, Rožna ulica 3/5; Duh Jožica, Pleteršnikova 12; Dr. Flajs, Cigaletova 11; Kokalj Viktor, Medvedova 9; Lebar Hilda, Baragovo sem.; Monopolc Ana, hotel Miklič 122; Polž Marija, Baragovo sem.; Pšeničnik Julij, Cara Dušana 18; Remic Tonče, Ipavčeva 4; Suhadolnik Helena, Rožna dolina II; Škufca Karolina, Celovška 101; Uršič Olga, Tyrševa 52; Zei Zlatko, Celovška 23; Zupan Ivan, žel. kurilnica; Četrtnik Rozi, Gec Marija, Gosposvetska 4; Hribar Zvonka, Cerkova 50; Kuret Mario, Vodovodna 22; Kosmač Dora, Miklošičeva 15; Modic Ludvik, Vič 164; Martinovič Milena, Miklošičeva 22; Perco Anton, Bleiweisova 35a; Peterlin Marija, Pražakova 8; Sirc Ljubo, Kersnikova 8.

Pisma so prišla nazaj na: inž. Mihajlov, Slomškova 19; g. Piškur, Milica Maksimovič, Beograd; Radojka Kojić, Beograd; Gretica Vajs, Radivoj Grujičić, Beograd; Tonček Černe, Smed. Palanka; Stana Kraut Mladenovac; Marinka Klemenčič, Trstenik; Marta i Miloš Verk, Eva Veber, Arandjelovac; Trobec Anica, Beograd; Pipp Anton, Arandjelovac; Rutar Peter, Arančjelovac; Lečnik Anton, Arandjelovac; Janko Lužar, Valjevo; Milica Novakovič, Beograd; Pepi Pikelj, Beograd; Tiran Anton, Mimica Mogorovič, Boso Jurkovič, Škof Nikolaj, Danica Kondič, Milan Kresovič, kapetan, Josef Glasbauer, Tinka Golob, Beograd; Anica Rupar, Ravna Reka pri Čupriji; Ruperina Rogelj, Beograd; Matrena Čabrič, Beograd; Franjo in Marta Sirše, Djurič Vukosava.

Dalje naj dvignejo pošto še: Kavčič Nikolaj, Miklošičeva 23; inž. Oblak Sonja, Prule; Sedej Maksim, Rožna ulica; Boncelj Janez, Pavšičeva 5; Benko Marija, Prule 25; Čampa Ivan, Poljanska 15; Čebulj Tončka, Poljane 63/II; Dobovšek Milena, prof. Kandare Antonija, Mišičeva 25/II, Kozak Juš, Poljanska 14; Kraljič Anton, Lipičeva 2; Kopare Minka, Resljeva 23; Marinc Hermina, Fügnerjeva 6; Pangerc Tonček, Rakovnik; Rosenwirth Angela, Tyrševa 12; Rijavec Anton, Gosposvetska 10; Smeh Rezika, Zaloška 33; Tesič Dobrila, Hradeckega 46; Vončina, Borza dela.

V tajništvu naj se javijo: Pavla Končan, Galetova; gospa Čopič, mati g. Stojana Čopiča; Karašič Anton iz Bojine; Steiner Mihael, Livarska 7; Mrdavšič Aleš, Husel Alojzija, Bitenc Joško, Alojz Mernik, Čarman Vinko, Normali Ivan, major, Rupar Janez.

Rdečemu križu so darovali: Zajc Anton in Minka v počastitev spomina gospe Tonejc Terezije lir 200.—; mag. pharm. g. R. Ramor v počaščenje spomina dr. Joža Bohinjca lir 200.—. Plemenitim darovalcem najiskrenejša hvala!

Radio Ljubljana

Četrtek, 20. novembra 1941-XX

Ob 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi in melodije — v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Solo nastop Miloša Ziherla na saksofonu, pri klavirju Marijan Lipovšek. 12.35: Venček karakterističnih italijanskih pesmi, pod vodstvom mojstra Prata. 13: Napoved časa, poročila v italijanščini. 13.15: Komunike glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert Ljubljanskega radijskega orkestra pod vodstvom D. M. Šijanca in ob sodelovanju basista Julija Betetta: Operetna glasba. 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Prenos iz Nemčije. 14.15: Poročila v slovenščini. 17.15: Slovenska glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.47: Pestra glasba. 20: Napoved časa, poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Strapaese: Kvintet harmonik pod vodstvom mojstra Beltanija. 21.10: Pestra glasba. 21.50: Simfonični koncert pod vodstvom mojstra Ferrera, v odmoru slovensko predavanje. 22.45: Poročila v slovenščini.

---

skega jezika. Najstarejši jezikovni spomeniki kažejo, da je imela hrvaščina vsekdar svoje posebno življenje, rastla iz lastnih korenin in niti ni taka dialektična odcepitev, kakor je na primer holandščina v odnosu do nemškega jezika. Da pa jezikovna podobnost ne pomeni jezikovne enotnosti, za to imamo najboljši primer v ladinščini, ki ima v romanskem jezikovnem krogu prav tako brezpogojno samostojnost kakor hrvatski jezik v okviru južnoslovanske jezikovne skupine.«

»Ob koncu julija je izdala poglavnikova vlada ‚zakon o hrvatskem jeziku, o njegovi čistosti in pravopisu'. V njem je jasno poudarjeno, da je hrvatski jezik po svojem izvoru, zgodovinskem razvoju, razširjenju, izgovoru in glasoslovnih zakonih kakor tudi po pomenu posameznih besed jezik, ki je hrvatskemu ljudstvu »lasten«. Ta jezik ni v bistvu enak nobenemu drugemu in tudi ni narečje katerega drugega jezika. Kot hrvatski uradni in pismeni jezik velja štokavščina v jekavski in ijekavski izgovarjavi. Kajkavščina ostaja kakor doslej hrvatsko narečje.«

»Hrvatski jezik je javna dobrina ljudstva, nihče ga ne sme potvarjati, nihče spreminjati. Prepovedano je rabiti v besedi in pisavi izraze, ki ne ustrezajo duhu hrvatskega jezika. S tem je bil dan smrtni udarec rabi tujih besed v hrvaščini. Tako je bilo nedvomno potrebno, kajti v zadnjih desetletjih je hrvatski jezik v znatni meri podivjal in se močno »balkaniziral« Poznavalci pravijo, da je to najbolj kazala hrvaščina, kakor so jo pisali zagrebški listi pred državnim prevratom. Nedavno se je sestavil odbor strokovnjakov, ki si je nadel nalogo, da izvede veliko jezikovno čiščenje in uvede novi pravopis. Izločenje pogrešljivih tujk se že izvaja, pri čemer dajejo dober vzgled državna oblastva in javni uradi. Tako v zagrebškem poštnem poslopju ni več »telefona«, marveč »brzoglas«, kar bi se nemško reklo »eilende Stimme« Seveda je lahko osmešiti tako jezikovno čiščenje in videti v »brzoglasu« smešno besedo, vendar ni le-ta nič bolj čudna nego naš nemški »Fernsprecher«, zaradi katerega se danes nikomur več ne krivijo usta.«

Ob koncu hvali nemški list prepoved rabe tujih nazivov za hrvatska podjetja, ker bodo tako samo pridobile ulice hrvatskih mest.

*

V okviru naše kulturne kronike smo že zabeležili, kako čistijo hrvatski jezik, pri čemer uvajajo razne jezikovne novotvorbe, ki spremnjajo jezik, kakor je znan iz spisov Šenoe, Kovačića in drugih hrvatskih pisateljev iz dobe pred prvo svetovno vojno. Besedam, ki smo jih bili že navedli, naj pridružimo še nekatere značilne neologizme. Interes — probitak; kredit — navjera; civilizacija — uljudba; avtobus — veliki samovoz; statistika — brojidba; statistični ured — brojidbeni ured; arhiv — pismohrana; arhivar — pismohranitelj; traktor — teglenik; sistem — sustav; banket — domjenak; socialno — društvovno; informacijski ured — dojavni ured; centrala — središte; avtomatična telefonska centrala — samospojno brzoglasno središte itd.

GOETHE V PREVODIH

Pravkar je izšel arabski prevod Goethejevega »Fausta«. S tem je Goethe prekosil samega Shakespeara, ki je bil doslej najbolj prevajani avtor. Ob sebi se ume, da je Goethe preveden v vse evropske jezike. L. 1918. je izšel njegov »Clavigo« v retoromanščini, ki se govori samo v nekem kraju vzhodne Švice (kanton Graubünden), a »Faust« in »Trpljenje mladega Wertherja« sta izšla v luzitanščini, t. j. v narečju, ki se govori samo v zapadnem delu Španije. Ti dve knjigi sta najbolj prevajani tudi v izvenevropske jezike. Med svetovno vojno je bil preveden prvi del »Fausta« v islandski jezik. V arabščini sta že prej izšli deli »Trpljenje mladega Wertherja« in »Herman in Doroteja«. V turškem prevodu je izšel »Faust« že l. 1864., poslej so izhajala tudi druga Goethejeva dela, l. 1933. na pr. »Goetz von Berlichingen«. V mongolskem jeziku je izšel izbor Goethejevih pesmi, takisto v burjatski mongolščini, ki se govori okrog Bajkalskega jezera. Izdaja je iz leta 1940. V kitajščino je bilo prevedeno »Trpljenje mladega Wertherja«, nato pa drami »Clavigo« in »Stella«. Slednjo dramo so l. 1927. prvič vprizorili v Pekingu; bil je to velik dogodek že zbog tega, ker so ob tej priliki prvič nastopile na odru ženske (prej so na Kitajskem igrali ženske vloge moški). V tibetanski in hindustanski jezik je bil preveden »Faust« že l. 1864. V japonščini so izšle Goethejeve pesmi. Werther je bil preveden tudi v perzijščino, armenščino in albanščino. Kot kurioznost je omeniti tudi latinski izbor Goethejevih pesmi in »Hermana in Dorotheje«.

Nova knjiga Ministra Bottaia. Minister Eksc. Giuseppe Bottai je objavil pri Le Monnieru po 550 strani obsegajočo zbirko svojih člankov iz let 1915—1926 »Pagine di critica fascista«.

Nove slovenske muzikalije. Izšli sta dve zbirki: »Trinajst slovenskih narodnih pesmi za kitaro« in »Šest slovenskih narodnih pesmi za kitaro«. S tem je zamašena precejšnja vrzel, kajti pomanjkanje domačih kitarskih not je najbrž bilo vzrok, da pri nas za kitaro ni bilo toliko zanimanja, kakor ga je vredno to lepo, domače, eno najcenejših glasbil. Zbirki sta priredila in izdala Jože Turšič in Stane Kranjc. Dobita se v ljubljanskih knjigarnah.

Publikacija o našem gledališču. V kratkem bo izšel »Gledališki koledarček« s prispevki nekaterih gledaliških strokovnjakov (prof. Šest, dr. Kreft, režiser C. Debevec, skladatelj Bravničar, Fr. Lipah, E. Frelih, E. Gregorin) in s slikami vseh naših pevcev in igralcev.

Tolstojev roman »Vojna in mir«, je pravkar izšel v celotnem prevodu Erme Cadei z naslovom »Guerra e pace« v Mondadorijevi zbirki »Biblioteca romantica«.

Alija Nametak. »Meridiano di Roma« z dne 16. t. m. je objavil v prevodu Antonia Mielevia novelo hrvatskega muslimanskega pisatelja »Skušnjava« (Tentazione).

ŠPORT

Kako se imajo pri Hrvatih

Hrvatski sport širijo med kmete — Njihovi sportni voditelji so se vrnili iz Italije

Graška »Tagespost« piše o novi ureditvi hrvatskega sporta naslednje zanimive podrobnosti:

»V Jurišičevi ulici štev. 3 v Zagrebu stoji dom hrvatskega sporta in sedež hrvatskega državnega sportnega vodje Miška Zebića, ki bo določil smernice sporta v tej mladi državi in ustvaril temelje nove organizacije. Zebić, ki je sam aktivni sportnik, atlet in nogometaš, plavalec, smučar in jahalec ter član znanega zagrebškega društva Haška, je že v kratki dobi svojega delovanja ustvaril dober del svoje nove organizacije, kakor sta mu jo nalagala vpogled v hrvatsko sportno življenje in njegovo politično prepričanje.

Medtem ko je bilo delo sportnega ministra v bivši Jugoslaviji zaradi odvisnosti od raznih ministrstev zelo otežkočeno in često tudi brezuspešno, je hrvatski državni sportni vodja odgovoren samo ministrskemu predsedstvu. Še bolj samostojen bo poslej hrvatski sport tudi zaradi tega, ker se je odpovedal delitvi med šolo, državno mladino in društvi. Sport šoloobvezne mladine je prav tako podrejen hrvatskemu sportnemu vodji kakor telesna vzgoja državne mladine in vse delo v društvih in klubih.

Ker je bilo na Hrvatskem mnogo več društev kakor je bilo za sportni razvoj koristno, je bilo njihovo število zmanjšano sorazmerno z gostoto prebivalstva. Do sprejetja novih določb glede tega vodijo sedaj društva komisarični poverjeniki. Prav tako so bile razpuščene razne zveze, v njihovo vodstvo pa so bili pozvani ljudje, ki so že prej nekoč uspešno sodelovali v hrvatskem sportu. V ostalem se zdi, da ta razvoj še ni zaključen. Hrvatski državni sportni zvezi so bile v zadnjem času priključene tudi planinska organizacija in ves konjski sport.

Načrti, po katerih se bo razvijalo nadaljnje delo, so v splošnem že izdelani, glede praktične strani njihove izvedbe pa še niso odstranjene vse težave. Glavno vprašanje hrvatskega sporta je, kako razširiti to misel na deželo. Da ima Hrvatska v marsikateri panogi vrsto dobrih in mednarodno priznanih sportnikov, je znano. Za vso državo bo sportno delo plodovito in trajnega pomena šele potem, ko bodo v sportnem življenju sodelovale tudi široke plasti kmečkega naroda, ki ga je treba čimprej privesti v sport.

Pogoj, da bo to delo uspelo, je kader dobrih sportnih učiteljev, ki jih dozdaj na Hrvatskem niso imeli. Prejšnja Jugoslavija je dolga leta snovala ustanovitev visoke šole za telesno vzgojo v Zagrebu, toda navsezadnje je tudi ostalo samo pri tem. Sedaj je hrvatska država dovolila potrebna sredstva za ta zavod in ker je sportnih učiteljev nujno treba, so slušatelji že začeli s predavanji. Dokler ne bo zgrajena posebna zgradba za to šolo, so dobili prostore nekje drugje.«

*

Odposlanstvo hrvatskih sportnih voditeljev in novinarjev z državnim sportnim vodjo Miškom Zebičem je oni teden obiskalo Italijo in se je pred povratkom nazadnje ustavilo v Milanu. Gostje so si še tamkaj ogledali vse bogate sportne naprave za razne sportne panoge in so bili povsod sprejeti nadvse ljubeznivo. Pred odhodom — v ponedeljek popoldne so potovali mimo Ljubljane v Zagreb — so vprašali novinarji Miška Zebiča za vtise, ki jih je imel po ogledu glavnih sportnih središč Italije, na kar je med drugim ugotovil naslednje:

»Vse, kar sem obiskal v vaših krajih, se da na kratko strniti v ugotovitev, da tvorijo vse vaše sportne naprave harmonično celoto in so tako popolne, da si posameznih mest brez nji hsploh ne bi mogli zamisliti Mogočne sportne stavbe za vse vrste sportov so zgovoren dokaz skrbi, ki jih vaš Duce posveča telesni vzgoji naroda.« Kakor za sportne naprave je izrazil državni sportni vodja Hrvatske svoje občudovanje tudi nad popolno sportno organizacijo, ki jo je znala ustvariti in do kraja izvesti fašistična Italija.

*

Hrvatski smučarji so prejeli pred kratkim laskavo vabilo, naj se udeležijo svetovnega smučarskega prvenstva v Garmischu. Vabilo je izzvalo pri voditeljih hrvatskega smučarstva veliko navdušenje, saj bodo — tako pravijo — prvič lahko nastopili v tujini na smučarskih tekmah s svojim edinim pravim imenom. Da jim bo to še lažje, jim je dala nemška sportna zveza (smučarski odsek) na razpolago 15 prostih mest, tako da bodo brez posebnih žrtev lahko 14 dni prebili na račun gostiteljev v Garmischu. Hrvati so obenem na veliko začeli s pripravami za ta svoj nastop, glede katerega pa, vsaj po formi, kolikor jo poznamo pri nas — za enkrat ne smejo gojiti prevelikih nad.

Za propagando sporta in telesne vzgoje je hrvatska državna radijska (krugovalna) postaja uvedla tedensko nekaj predavanj iz raznih sportnih panog. V teh dnevih so govorili Nikola Kurelič o zimskih sportih in njihovih posebnostih, Viktor Ladenhauser o ustroju telesnega vežbanja v državni častni delovni službi, dalje dr. Kesić o razvoju mišic in napredka otrok s telesnim vežbanjem in Mirko Šuštić o hrvatski mladini, ki jo je treba vzgajati na sportnih igriščih ter v vodi in na planinah.

V nedeljo je bilo še več tega...

Nogometaši so še zmerom v premoči

Glavne sportne dogodke pretekle nedelje — vsekakor ne naše, ki so ostali samo v načrtih in jih je prekrižalo muhasto vreme, temveč s tujih igrišč, kjer se še vse bolj zagrizeni sportniki kakor so naši, ne ustrašijo nobenega vremena — smo utegnili zabeležiti že v naši torkovi številki. In vendar je bilo ta dan še drugod precej sportnih dogodkov, od katerih bi hoteli za naše čitatelje objaviti še naslednje:

Kranjski nogometaši so imeli preteklo nedeljo spet prvenstveno srečanje v svojem novem okolju in so ta dan gostovali proti Rapidu v Celovcu. Tekma se je končala neodločeno z 2:2 (1:0) ter je posebno do odmora kljub slabemu vremenu pokazala marsikaj dobrega na račun Kranjčanov. Če že ne prej, so zdaj še enkrat dokazali, da so po svojih sposobnostih najmanj enakovredni ostalim koroškim enajstoricam, tako da so njihovi nasprotniki samo z veliko sreče rešili dragoceno točko. Strelca golov sta bila v tej tekmi Bogitsch in Plaznik, v ostalem pa je vredno zabeležiti tudi imena ostalih, ki so ta dan zastopali barve Kranja, in sicer: Golorei, Martelanz, Maletz S., Hönigmann, Wretschek, Maletz A., Putar, Bogitsch, Sortsch, Kohl, Plaznik.

V dunajskem nogometu so imeli zadnjo nedeljo — to smo že zapisali — hudo senzacijo, ker je moral prvak Velike Nemčije Rapid, ki je vsekakor nastopil s sedmimi rezervami, prepustiti Wackeru obe točki, ker je tekmo izgubil z 0:2. Ostali rezultati te nedelje so bili: Vienna : Admira 5:4, Austria : Post 5:1 in FC Wien : Wiener Sportklub 2:1. V tem okrožnem razredu je zdaj vrstni red klubov naslednji: Austria, Wacker, FC Wien, Vienna, Rapid, Wiener SC, Admira itd.

*

Zlata kolajna za sportne zasluge, ki so jo v italijanskem sportu določili za najbolj uspele sportnike, je bila sedaj z naknadno veljavnostjo podeljena vsem onim olimpiadi leta 1908. Kolajne za olimpijske zmage od leta 1908, do leta 1932. Med odlikovanimi je tudi Dietri Dorando, ki je zmagal v maratonskem teku na londonski olimpiadi leta 1908. Kolajna za olimpijske zmagovalce, ki so že umrli, so prejeli njihovi svojci.

V Franciji so zadnji čas mnogo pažnje posvetili vzgoji sportnih učiteljev in na pobudo francoskega sportnega voditelja Jeana Borotre je bila sedaj ustanovljena šola za sportne učitelje v Antibesu. Sprejemni pogoji za to novo francosko vzgojevališče nikakor niso lahki. Tako je bilo v zadnjem času zavrnjenih več znanih francoskih sportnikov, ker po naziranju vrhovnih voditeljev francoskega sporta za sportnega učitelja ni dovolj, če je še tako dober na terenu.

Francoski tisk prinaša vesti, po katerih bi se morala Francija s svojimi smučarji letos za vsako ceno udeležiti svetovnega smučarskega prvenstva v Garmischu, listi naglašajo, da francoski smučarji prav gotovo ne morejo računati na nobeno pomembnejše mesto, vendar bi bila njihova dolžnost, da bi šli tjakaj. Vsi so mnenja, da verjetnost porazov ne more biti razlog, da bi Francozi ne nastopili na letošnjih FIS tekmah.

Pri Japoncih presega navdušenje za sport sploh vse meje in kadar so res navdušeni, divjajo in kričijo tako, da ne slišijo samega sebe, kaj šele sodnike in napovedovalce, ki jim tolmačijo podrobnosti vsakega boja. Takšen vik in krik je posebno nevzdržen v zaprtih sportnih prostorih. V veliki sportni dvorani v Tokiu, kjer je prostora za 20.000 oseb, so zdaj zaradi neznosnega kričanja pri sportnih prireditvah uvedli slušalke, ki jih oddajajo gledalcem na vseh bolj oddaljenih prostorih, tako da lahko v vsakem trušču razločijo odločitve sodnikov in napovedi zvočnikov. Ta novotarija je vsekakor čisto svojevrstna in zaenkrat potrebna samo pri Japoncih.

Obisk visokega sportnika funkcionarja

V Ljubljani se je mudil gen. tajnik CONI-a dr. Pucci

Ljubljana, 19. novembra.

V ponedeljek popoldne je po odhodu hrvatske sportne delegacije glavni tajnik CONI-a nac. svetnik Pucci obiskal v vladni palači Visokega komisarja in zveznega tajnika, pri čemer sta bila navzoča tudi zvezni podtajnik Gatti in zaupnik CONI-a Buratti. Na sestanku so razpravljali podrobno o položaju sportne organizacije, ki obstoja v Ljubljanski pokrajini, s posebnim ozirom na bližnjo delavnost in opremo sportnih naprav. Prispevki, ki jih je zagotovil Visoki komisar in CONI, bodo zagotovili delovanje in opremo za bodoče delovanje. Kasneje je glavni tajnik CONI-a obiskal Fašistični dom in sedeže ter telovadnice in sportna igrišča glavnih sportnih društev.

Italijanski tečaj

50. lekcija. Lezione cinquantèsima.

Pri zobozdravniku. V bolnici.
Dal dentista. All'ospedale.

Ogni mèdico ha cèrte ore fisse di consultazione, in cui riceve nel suo gabinetto. »Da che mèdico mi raccomandate di andare? A che ora riceve e quanto piglia per visita?« Quando abbiamo mal di dènti, andiamo — a malincuòre sèmpre — dal dentista per farci piombare un dènte cariato, farci levare il tàrtaro o cavare col cane una ràdica marita o un dènte guasto fino alle barbe che ci fa sofrire atrocemente Chi non avesse il coraggio di sopportare il dolore fortìssimo dell'estrazione, si farà, con la cocaina, insensibilizzare (dz) parte della gengiva. Il disgraziato, al quale per via di ripetute estrazioni sarà scemato tròppo il nùmero dei dènti, si troverà, per fòrza, costretto a méttersene divèrsi finti, se non una dentièra.

I malati più gravi che hanno bisogno di un'assistènza particolare ovvero dévono subire un'operazione, quasi sèmpre vèngono portati all ospedale o al sanatòrio a mèzzo di appòsiti carri d'ambulanza. Gl'infermièri o suòre di carità ce li assistono con amorsse e intelligènti cure di giorno e di nòtte. Chi, per la strada o in un luògo pùbblico, si trovasse colpito da sùbito malore, viène dagli impiegati dell'assistènza pubblica, sollecitamente accorsi, trasportato a una guardia mèdica o addirittura all'ospedale.

Vocàboli.

Fisso stalen, določen, la cosultazione posvetovanje, ricévere sprejemati, il gabinetto kabinet, pigliare vzeti, a malincuòre nerad, piombare zaliti, plombirati, cariato votel, levare (è) dvigniti, odstraniti, il tàrtaro zobni kamen, cavare izdreti, il cane pes, petelin na puški, klešče, la ràdica korenika, marcire gniti, gnojiti se (-isco), guastare pokvariti, guasto pokvarjen, gnil, la barba brada, korenina, soffrire (sòffro, soffèrsi ali soffrìi, soffèrto), atròce krut, sopportare prenašati, l'estrazione izvlečenje, la cocaina kokain, insensibilizzare omrtviti, la gengiva dlesna, disgraziato nesrečen, per via di vsled, ripètere ponoviti, scemare zmanjšati, per fòrza po sili, fingere (fingo, finsi, finto) hliniti, il dènte finto umeten zob, la dentièra umetno zobovje, l'assistènza pomoč, postrežba particolare poseben, subire podvreči se, appòsito poseben, il carro d'ambulanza rešilni voz, l'infermière (-a) bolniški strežnik (-ica), la suòra di carità usmiljena sestra, usmiljenka, la cura skrb, colpire zadeti, il malore slabost, solìécito hiter, skrben, accórrere (accorsi, accorso) priteči, prihiteti, trasportare prenesti, la guardia straža, addirittura naravnost.

Nedoločnik s predlogom a. Konec.

Predlog a se rabi pred nedoločnikom tudi za pridevniki: pronto, parato, preparato pripravljen, nared, disposto razpoložen, inclinato nagnjen k čemu, àbile spreten, atto sposoben zmožen, prèsto hiter, lento počasen, avvezzo navajen, vicino blizu, pròssimo zelo blizu, bastante, sufficiènte zadosten, fàcile difficile, buono, òttimo, lungo, duro, dolce, grato prijeten miràbile čudovit, il primo, l'ùltimo zadnji, in podobnimi, n pr La città di Lubiana è bellissima a vedersi. Le madri sòno sèmpre pronte a soffrire tutto per i fanciulli Quella storia è lunga a raccontare Questo ragazzo è studioso (marljiv) e intelligente, sèmpre il primo a entrare nella scuòla finita

Opomba. Pazite na razliko: È difficile sapere tutto in: Questo cómpito è difficile a fare. V prvem stavku je sapere osebek, v drugem pa je nedoločnik dopolnilo k pridevniku.

Končno naj omenimo primere, ki jih poznamo že iz štiva in kjer nedoločnik z a nadomešča zavisni stavek: A inghiottire, sènto male Il burattinaio metteva paura soltanto a guardarlo Lutkar je vzbujal strah, če si ga le pogledal. I ragazzi, a essere disubbidienti (če so nepokorni), ci scèpitano sèmpre (trpe škodo). Non si trovava un ozioso nemmeno a cercarlo col lumicino (z lučjo).

Tretji seznam oseb, ki se preselijo v Nemčijo

Včeraj smo objavili prvo polovico III. seznama oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo na podlagi italijansko-nemškega sporazuma. V naslednjem prinašamo še ostalo polovico seznama (v oklepajih starost v letih in kraj rojstva):

Izselniki iz Mozlja

Stalzer Arnold, sin Alojzija (33 let, Gor. Bukova gora); Michitsch por. Stalzer Marija, hči Ivana (36 let, Jelenje); Stalzer Leopoldina, hči Arnolda (9 let, Hrib); Stalzer Josipina, hči Arnolda (6 let, Svetli potok); **Stampfel** Ivan, sin Ivana (29 let, Turn); Stampfel Rozalija, hči Ivana (34 let, Turn); Stampfel Ivan, sin Jurija (71 let, Zajčje polje); Stalzer por. Stampfel Josipina, hči Mihaela (63 let, Turn); **Radsky** Ferdinand, sin Karla (22 let, Turn); Radsky Rihard, sin Karla (24 let, Turn); Radsky Roza, hči Karla (30 let, Turn); Radsky Ivan, sin Karla (31 let, Turn); Radsky Karel, sin Josipa (56 let, Moar, Madžarska); **Stalzer** Marija, hči Valentina (80 let, Mozelj); Stalzer Ivan, sin Pavla (40 let, Mozelj); Mallner por. Stalzer Friderika, hči Josipa (36 let, Goranje); Stalzer Josipina, hči Ivana (13 let, Mozelj); Stalzer Ema, hči Ivana (10 let, Mozelj); Stalzer Ernest, sin Ivana (8 let, Mozelj); Stalzer Adolf, sin Ivana (4 mes., Mozelj); **Eppih** Marija, hči Petra (76 let, Mozelj); **Stimpfel** Andrej, sin Andreja (44 let, Mozelj); Eppih por. Stimpfel Marija, hči Bernarda (53 let, Mozelj); Stimpfel Rudolf, sin Andreja (16 let, Mozelj); Stimpfel Viljem, sin Andreja (14 let, Mozelj); Stimpfel Ernest, sin Andreja (13 let, Mozelj); **Juran** Ivan, sin Ivana (51 let, Mozelj); Sterbentz por. Juran Marjeta, hči Matije (47 let, Mozelj); Juran Frida, hči Ivana (20 let, Mozelj); Juran Marija, hči Ivana (17 let, Mozelj); Juran Franc, sin Ivana (14 let, Mozelj); Juran Ema, hči Ivana (12 let, Mozelj); Juran Robert, sin Ivana (5 let, Mozelj); **Lampeter** Josip, sin Ivana (39 let, Mozelj); Sterk por. Lampeter Katarina, hči Marka (34 let, Zagozdac); Lampeter Josip, sin Josipa (5 let, Mozelj); **Juraj** Alojz, sin Alojzija (16 let, Mozelj); Juraj Viljem, sin Alojzija (14 let, Mozelj); **Kofler** Erna, hči Josipa (22 let, Mozelj); **Spitznagel** Ivan, sin Jurija (67 let, Mozelj); Maurin por. Spitznagel hči Marka (69 let, Čeplje); **Barplje**); **Barbitsch** Josip, sin Franca (44 let, Vodice, Istra); Loretitsch por. Barbitsch Pavlina, hči Petra (44 let, Mozelj); Barbitsch Josip, sin Josipa (13 let, Mozelj); Barbitsch Hedvika, hči Josipa (2 leti, Mozelj); **Jurai** Neža, hči Andreja (77 let, Mozelj); **Koschir** Ivan, sin Simona, 45 let, Sodražica); Sterbenz por. Koschir Fani, hči Ivana (49 let, Mozelj); Koschir Marija, hči Ivana (18 let, Mozelj); Koschir Ivan, sin Ivana (16 let, Mozelj); Koschir Viljem, sin Ivana (13 let, Mozelj); Koschir Josipina, hči Ivana (10 let, Mozelj); Koschir Olga, hči Ivana (23 let, Mozelj); Koschir Štefanija, hči Ivana (21 let, Mozelj).

Izselniki iz Koprivnika

Vogrin Ivan, sin Ivana (42 let, Koprivnik); Maurin por. Vogrin Josipina, hči Petra (33 let, Brezovica); Vogrin Josipina, hči Ivana (14 let, Koprivnik); Vogrin Ivan, sin Ivana (10 let, Koprivnik); Vogrin Terezija, hči Ivana (9 let, Koprivnik); **Lackner** Ivan, sin Ivana (49 let, Koprivnik); Prelz por. Lackner Marija, hči Andreja (48 let, Koprivnik); Lackner Ana, hči Ivana (17 let, Koprivnik); **Kump** Friderik, sin Franca (33 let, Rodine); **Stalzer** Maksim, sin Ivana (67 let, Remergrund); Mantel por. Stalzer Roza, hči Ivana (49 let, Koprivnik); Stalzer Roza, hči Maksima (19 let, Koprivnik); Stalzer Maksim, sin Maksima (26 let, Koprivnik); **Göstel** Rudolf, sin Ivana (63 let, Koprivnik); Roschitsch por. Göstel Jera, hči Franca (62 let, Grodec); **Mantel** Andrej, sin Andreja (49 let, Koprivnik); **Mantel** Franc, sin Andreja (41 let, Koprivnik); Deutschmann por. Mantel Rozalija, hči Matije (37 let, Gor. Nemška Loka); Mantel Ema, hči Franca (12 let, Koprivnik); Mantel Franc, sin Franca (10 let, Koprivnik); Mantel Štefanija, hči Franca (9 let, Koprivnik); **Mantel Marija, hči Franca (4 leta, Koprivnik); Mantel Matilda, hči Josipa (32 let, Koprivnik); Mantel Josip, sin Ivana (50 let, Koprivnik); Erker por. Mantel Marija, hči Alojzija (43 let, Tanči vrh); Mantel Franc, sin Josipa (16 let, Koprivnik); Mantel Valter, sin Josipa (7 let, Koprivnik); Mantel Ivan, sin Andreja (35 let, Koprivnik); Jonke por. Mantel Pavlina, hči Matije (37 let, Mozelj); Mantel Ivan, sin Ivana (9 let, Koprivnik); Mantel Marija, hči Ivana (6 let, Koprivnik); Mantel Erna, hči Ivana (3 leta, Koprivnik); Ruppe Jurij, sin Jurija (54 let, Kočevje); Mantel Ivan, sin Ivana (42 let, Koprivnik); Jonke por. Mantel Magdalena, hči Matije (40 let, Koprivnik); Mantel Albert, sin Ivana (16 let, Koprivnik); Mantel Ivan, sin Ivana (15 let, Koprivnik); Mantel Friderik, sin Ivana (4 leta, Koprivnik); Mantel Adolf, sin Ivana (1 leto, Koprivnik); Mantel Rozalija, hči Ivana (33 let, Koprivnik); Mantel Marija, hči Ivana (68 let, Svetli potok); Vogrin Ivan, sin Ivana (77 let, Koprivnik); Meditz por. Vogrin Jera, hči Ivana (69 let, Koprivnik); Göstel Frančiška, hči Alojzija (44 let, Koprivnik); Göstel Hedviga, hči Frančiške (17 let, Koprivnik).**

Izselniki iz Kočevja-okolice

Tramposch Henrik, sin Franca (37 let, Kočevje ok.); Gramer por. Tramposch Pavla, hči Josipa (36 let, Kočevje ok.); Tramposch Ernest, sin Henrika (13 let, Kočevje ok.); Tramposch Erna, hči Henrika (10 let, Kočevje ok.); Tramposch Zofija, hči Henrika (8 let, Kočevje ok.).

Morebitni upniki gori navedenih oseb morajo do 26. t. m. prijaviti svoje terjatve Pobotnemu uradu za dolgove in terjatve v Ljubljani, Rimski trg.

MUHA IN KOMAR

Muha: »Povej mi nekoliko roparskih živali!«

Komar: »Pajek, lastovka, pišče, žaba...«

Muha: »No, in zdaj mi povej, katere živali so neškodljive!«

Komar: »Tiger, lev, leopard.«

Massimo Bontempelli:

Desdemonina noč

Desdemona je varala svojega očeta, senatorja Brabanzija, da se je lahko vsa vdajala svoji ljubezni do Otela. Tudi Marija vara svojega očeta iz ljubezni do mladeniča in to vsako noč in zato jo hočemo imenovati kakor njeno predhodnico: Desdemono.

Desdemona je čuvala svojo skrivnost, za katero ni znal nihče. Sama in brez najmanjše pomoči mora noč za nočjo hrabriti svoje srce, to srce, ki ji je utripalo boječe ves dan. Drzno plane v strašno nevarnost, da potolaži svoje hrepenenje in da nato zadovoljno in sladko zaspi. Desdemona živi skupaj s svojim očetom. Nihče drug ne spi v njuni hiši. Njena spalnica meji na očetovo in vmesna vrata so vedno le priprta.

Vsak večer čaka Desdemonin oče, da leže hči. Nato gre k hčerki, da jo poljubi na čelo; večkrat se ustavi ob njeni postelji, hoteč se prepričati, ali je res zaspala. Umakne se nato v svojo sobo in leže. Z mislijo na svojo nedolžno hčerko zaspi. In v mislih na njeno nedolžnost začne kmalu smrčati.

Desdemoni se pa zdi njegovo smrčanje ko rajska godba, kakor odrešilni zvon, kakor ljubezenske trobente, kakor napev, ki vodi s svojimi strastnimi zvoki naravnost v raj. V najhujši temi se Desdemona takoj dvigne. Ali je mogoče zaškripala njena postelja? Dekle prisluškuje. Ne gane se. Prisluškuje proti sobi svojega očeta, ki tako krasno smrči. Tiho odgrne Desdemona odejo, zdrkne najprej z eno zatem z drugo nogo s postelje. Zdaj sta obe nogi na podu. Poleg postelje stoji in se ne gane. Pridržuje sapo. In potem prične stopati, korak za korakom. Vsak trenutek tega vsakonočnega doživljaja ji je že trdno zasidran v spominu. Nič ji ni treba razmišljati, kaj naj napravi. Pri vsakem koraku prisluhne; božansko smrčanje jo pomirja, jo podpira in jo vodi naprej kakor zanesljiva roka.

Tako pride do vrat. Prva vrata se dado lahko odpreti. Ključavnica je zaskočna in vzmet brezšumna. Desdemona odpre durnico le toliko, da lahko smukne njena vitka postavica skozi. Zdaj je v drugi sobi.

Nekaj trenutkov se mora odpočiti. Oh! Puščica je predrla Desdemonino srce. Nenadno je vse utihnilo. V vsej hiši je zavladala tišina. Nič se ne zgane, le njena duša se trese in zvija od bojazni. In skozi ta svet in skozi to temo plane zdaj zdaj gotovo njen oče, kajti on ne smrči več.

Še trenutek in Desdemona se pogrezne mrtva od strahu in sramote v temo. Ne. Iz teme, iz tišine, tam daleč privre nekako sikanje, ki se veča in doseže kmalu glas glavne orgelske piščali: smrčanje se je spet začelo z vsem svojim zmagovitim napevom.

Vrata, ki vodijo v vežo, so najstrašnejša točka njenega pohoda, so glavna nevarna kleč. Desdemonin oče ima navado, da jih vsak večer, preden leže, zaklene.

Na srečo pušča ključ v vratih. A ključ treba obrniti. Da zaduši vsaj kolikor toliko ropot, ki spremlja obračanje, zastira Desdemona z levico ključavnico; z desnico obrača ključ počasi in previdno. Končano. Ključ je obrnjen. Tudi to pot je šlo po sreči. Desdemona odpre vrata in jih, prestopivši prag, pripre.

V veži pospeši svoj korak. Niti sekunde ne sme izgubiti: pet korakov povprek na desno, bosa, po prstih, in že je v kotu. Hvala bodi Bogu! Dospela je. S prsmi se nasloni ob rob skrinjice in si privošči nekaj trenutkov oddiha. Oddahnila se je, Pripravljena je. Dvigne roko, iztegne jo in jo položi na telefon.

Avtomatičen aparat. Z levico si nasloni Desdemona slušalo na uho. Z drugo roko prične šteti luknjice od spodaj navzgor. Nato obrne. Spet šteje in spet obrne. Pri vsaki številki zabrenči vzmet aparata kakor mačica. Slednjič je sestavljeno število, to rajsko število, število njenega daljnega ljubčka; in daleč od nje so oglasi zvonček in takoj bo slišala ljubki glas: »Ali si ti?« Desdemona nagne svoj razgreti obrazek, vzboči usta, obliči ustnici v poljub, sapa ji skoraj zastane, toliko da dahne v odgovor: »Da, jaz sem, lahko noč, dragec, lahko noč!« Nato se dvigne, odloži slušalo in iz njenih prsi se izvije globok vzdih.

Dovršeno je. Zdaj se ne boji več. Srečna je. Njena blaženost izseva biserni blesk, ki hodi pred njo, ki jo spremlja, da gotovo najde pot do svoje postelje. In ta nežni blesk se nagne nanjo, poljubi njene veke in jo sladko uspava.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Mali oglasi

Službo dobi
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Zmožno šiviljo
na dom, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožna«. 19220-1

Čevlj. pomočnika
sprejmem. Tyrševa 53. 19218-1

Postrežnico
pošteno, sprejmem za 3krat tedensko. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. Oglasiti se od 12. do 14. ure. 19216-1

Postrežnico
za ves dan sprejmem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19212-1

Prodam
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Železne peči
2 Lutz in dve majhni, in dva triciklja, zelo ugodno naprodaj. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 19214-6

Kupim
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Sesalec za prah
kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sesalec«. 19227-7

Dobro ohranjen
kauč ali divan, kupim. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Divan« 19222-7

Otroške kolo
dobro ohranjeno, kupim. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19221-7

Gumo
rabljeno, vsako količino, vseh vrst kupuje in plača najbolje Metalia, Gosposvetska c. 16, tel. 32-88. 19217-7

Otroške bele snežke
za čevlje št. 24, kupim. — Marijin trg 2, trgovina. 19207-7

Pohištvo vseh vrst,
šivalne stroje in druge praktične uporabne predmete, stalno kupuje in prodaja Nova trgovina »OGLED«, Mestni trg 3. 18998-7

Prazne steklenice
vinske, vseh vrst, vsako količino, plačamo najbolje. — Rupena, Tavčarjeva 6. 18880-7

Sobo odda
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Opremljeno sobo
lepo, zračno, separirano, oddam boljši osebi. Ogleda se jo v soboto in nedeljo popoldne od 3. do 5. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19224-23

Pohištvo
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Kompletno spalnico
v staronemškem slogu, mize, stole, zelo poceni prodam. Ogled vsaki dan od 10. do 12. in od 14. do 16. ure: Javna skladišča, Tyrševa cesta, pri vratarju. 19229-12

Lepo jedilnico
staronemški slog, nujno prodam. Ogled: Medvedova 10-III., desno. 19228-12

Krasno jedilnico
novo, in
samsko sobo
s kaučem, zelo ugodno prodam. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 19213-12

Lokali
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Trgovski lokal
v hiši »Evrope«, oddam za 1. februar 1942. Več pri Gregorc & Co. d. d., dvorišče »Evrope«. 19211-19

Posest
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Vila
komfortno zidana, 8 sob, kopalnica, pritikline, centralna kurjava, telefon, 800 kv. metrov vrta, nedaleč od tramvaja, Sp. Šiška, ugodno naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19225-20

Kupim
1. manjše posestvo blizu postaje, 2. parcelo v Ljubljani, 3. nedovršeno hišo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dolenjsko«. 19219-20

Stroji
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Pisalni stroj
dobro ohranjen, velik, prodam. Pleteršnikova 25, pritličje. 19223-29

Kupim
voz z valjarji, 5 m dolg, za venecijanko in sanke za beneški jarmenik (ojnice), 200 m dolžine tračnic z dvema vozičkoma za prevoz desk in hlodov. Vse v popolnoma dobrem stanju. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Venecijanka«. 19178-29

Obrt
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Odeje
iz vate in puha — nove in stare — vam zašije. — Ljubljana, Marijin trg 2-II. 19206-30

Informacije
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Poizvedba.
Revna sluškinja prosi cenjenega gospoda, ki je pomotoma zamenjal kovčeg dne 14. t. m. ob izstopu iz vlaka v Novem mestu, ki vozi iz Ljubljane ob 7.50, naj blagovoli sporočiti proti vrnitvi svojega na naslov: Štrukelj Ivanka, trgovina »Pri škofu«, Pred škofijo 16, Ljubljana. 19210-31

Razno
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

PREMOG
DRVA — nudi
Pogačnik
BOHORIČEVA 6
Telefon 20-59
Postrežba brezhibna

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.